

Täysistunto

Torstai 14.12.2023 klo 9.59—0.27

3.4. Pääluokka 30 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Esitellään maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 30.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään puolitoista tuntia. — Nyt ensiksi edustaja Eestilä tulee kertomaan jaoston terveiset, ja sen jälkeen ministeri Essayah. [Hälinää] — Pyydän siirtymään tuonne ulkopuolelle.

Keskustelu

17.04 **Markku Eestilä kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyseessä on maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala. Valtiovarainvaliokunta on huolestunut maatalouden jo pitkään jatkuneesta heikosta kannattavuudesta. Perusongelmaksi on noussut maatalouden tulojen riittämättömyys suhteellisesti nopeammin kasvaneiden kustannusten kattamiseen. Näin ollen valiokunta pitää tärkeänä, että hallitusohjelman mukaisesti maataloustukia kohdennetaan nimenomaan ruoantuotantoon ja vaikutetaan kansainvälisissä neuvotteluissa tukipolitiikan uudistamiseen ruoantuotantoa edistäväksi ja maatalouden kannattavuutta parantavaksi.

Valiokunta nostaa lisäksi esiin aktiiviviljelyksessä olevien korvauskelvottomien peltojen saattamisen korvausvelvollisuuden piiriin hallitusohjelmassa sovitulla tavalla, mikä parantaa kyseisten tilojen asemaa ja kannattavuutta.

Valiokunta nostaa esiin myös hevostalouden, joka tukee sekä maatalouden kannattavuutta että maaseudun elinvoimaa. Suomenhevosen asema kansallisrotuna on turvattava. [Sofia Vikman: Hienoa!] Hallituksen tulee valmistella toimia, joilla parannetaan suomenhevosten kasvatustoiminnan edellytyksiä.

Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa, että kestävä metsätalous on ollut vuosikymmenten ajan Suomen hyvinvoinnin perusta. Sen vuoksi on tärkeää, että hoidetun metsämaan hiilinielu pysyy suurena. Luonnonvarakeskuksen toimintamenoihin esitetään noin 84,7 miljoonaa euroa. Valiokunta lisää momentille 350 000 euroa Jokioisten tutkimusnavetan laitehankintoihin.

Valtionavustus maatalouden neuvontapalveluihin: Valiokunta pitää momentin määrärahaalla toteutettavaa suomen- ja ruotsinkielistä neuvontaa edelleen tarpeellisena pitkittyneessä maatalouden kannattavuuskriisissä. Valiokunta lisää momentille 870 000 euroa, josta 800 000 ProAgrialle ja 70 000 Suomen Hevostietokeskus ry:lle.

Valtionavustus 4H-toimintaan: Momentille esitetään noin 3,8 miljoonaa euroa. Valiokunta pitää 4H-järjestön toimintaa tärkeänä ja toteaa, että se vastaa hyvin olemassa oleviin tarpeisiin. Valiokunta lisää momentille 150 000 euroa.

Arvoisa puhemies! Tukimaksut ja niiden viivästyminen: Valiokunta pitää tapahtunutta maksujen viivästystä teknisten ongelmien vuoksi erittäin vakavana ja viljelijöiden kannal-

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

ta kohtuuttomana. Viraston tulee toimia tehokkaasti ja huolehtia tukimaksujen toteuttamisesta asiakaslähtöisesti.

Biokaasutuotanto: Momentille esitetään 5 miljoonaa euroa, joka on miljoona euroa enemmän kuin vuoden 23 varsinaisessa talousarviossa. Valiokunnan mielestä on tärkeää kiinnittää huomiota biokaasulaitosten hallinnollisen taakan ja maksujen minimoimiseen sekä siihen, ettei hallinnollisen vastuun jakautuminen eri hallinnonaloille vaikeuta tukien hyödyntämistä.

Arvoisa puhemies! Valiokunta nostaa esiin myös afrikkalaisen sikaruton, joka on vakava lakisääteisesti vastustettava eläintauti. Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa villisioista aiheutuvan afrikkalaisen sikaruton riskin pienentämiseen.

Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen: Momentille esitetään 8,85 miljoonaa euroa. Valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota pahenevaan suurpeto-ongelmaan ja nostaa esiin eduskunnan hyväksymän maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön, jossa pidetään kannanhoidollista metsästystä välttämättömänä sosiaalisen kestävyys turvaamiseksi muiden rinnakkaiseloja parantavien toimien ohella. Valtiovarainvaliokunta pitää valtiontalouden kannalta tärkeänä, että hallitus ryhtyy ripeästi toimenpiteisiin, jotta petokorvaukset saadaan alenevalle uralle.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa kasvu- ja kuiviketurve määritellään strategisesti tärkeäksi raaka-aineeksi, ja siinä linjataan, että turvepeltoja käytetään jatkossakin huoltovarmuuden ja ruokaturvan varmistamiseksi. Valiokunta myös korostaa, että kasvu- ja kuiviketurpeen taloudellisesti kannattava tuotanto linkittyy energiaturpeen nostoon.

Valtionavustus Suomen metsäkeskukselle: Momentille esitetään noin 43 miljoonaa euroa, joka on kaksi miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 23 varsinaisessa talousarviossa. Metsäkeskuksessa on käynnissä taloudellisista ja tuotannollisista syistä muutosneuvottelut, jotka saattavat johtaa enintään 80 henkilötyövuoden irtisanomiseen. Suomen metsäkeskuksen rahoituksen on turvattava jatkossakin laadukkaan metsävaratiedon kehittäminen ja ylläpitäminen, niin ikään neuvontapalvelujen kattavuus on varmistettava huomioiden metsätalousvaltaiset seutukunnat sekä alueellisen metsäosaamisen säilyminen.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että hallitus täydensi esitystä ja lisäsi momentille 960 000 euroa ampumaratojen ympäristölupahankkeen rahoitukseen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!] Valiokunnan mielestä on välttämätöntä, että ampumarataverkoston ylläpitoa ja laajentamista kehitetään myös maanpuolustuksen näkökulmasta.

Valiokunta korostaa myös hoitokalastuksen merkitystä. Sen avulla on mahdollista poistaa tehokkaasti fosforia rehevöityneistä vesistöistä. Valiokunta lisää momentille 400 000 euroa.

Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä hyvästä yhteistyöstä ja ennen kaikkea valtiovarainvaliokunnan maatalousjaoston jäseniä erinomaisesta työskentelystä. Me saimme tämän paperin hyvällä yhteistyöllä ja -ymmärryksellä valmiiksi. — Kiitän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Essayah. [Sari Essayah: Minkä verran aikaa?] — Viisi minuuttia.

17.10 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän ensinnäkin valtiovarainvaliokunnan maatalousjaostoa, sen puheenjohtaja, edustaja Eestilää ja myöskin maa- ja metsätalousvaliokuntaa hyvästä yhteistyöstä tämän kauden aikana.

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

Hallitus jakaa valiokunnan huolen maatalouden heikosta kannattavuudesta ja pitää tärkeänä yhteisten toimenpiteitten jatkamista maatalouden tulos- ja kehitysnäkymien parlamentaarisen arviointiryhmän loppuraportin mukaisesti. Hallitusohjelman mukaisesti maa- ja metsätalousministeriö on käynnistänyt kasvuohjelman ja kotimaisen ruoantuotannon pitkän aikavälin strategian laadinnan. Tässä strategiassa ja kasvuohjelmassa hahmotellaan erilaisia tulevaisuuspolkuja, joilla ruokajärjestelmä parhaiten toteuttaa reilun, oikeudenmukaisen siirtymän yhä kestävämmäksi ja vastuullisemmaksi. Strategian ja kasvuohjelman toimeenpanolla varmistetaan maatalouden kannattavuutta, elintarvikesektorin kasvua ja työllisyyttä ja lisätään korkean lisäarvon tuotetta ja edistetään myöskin puhtaan siirtymän tavoitteita. Vientipotentiaali on myös tärkeä muistaa. Strategian ja kasvuohjelman laadintaa ja toimeenpanoa ohjaa ohjausryhmä laajassa parlamentaarisessa ja sidosryhmäyhteistyössä ruokajärjestelmän eri toimijoitten kanssa.

Tuossa jaoston puheenjohtaja mainitsi erityisesti nämä yksinkertaistamiset CAP-rahoitusten suhteen. Tästä olen neuvoston kokouksissa, lähestulkoon jokaisessa, käyttänyt puheenvuoroa, että meidän pitää pystyä nopeammin reagoimaan erilaisiin kriisitilanteisiin jäsenmaissa.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen 19.10. mukainen kansallinen metsästrategia ohjaa taas hallituksen metsäpolitiikan toimeenpanoa. Tässä strategian päämääränä on, että Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö uudistavalle ja vastuulliselle metsäalalle, metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja myöskin monipuolisessa käytössä ja vahvistamme metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta, sopeutumiskykyä sekä tiedolla johtamista ja osaamista metsäalalla. Säästöistä huolimatta yksityismetsien metsänhoitotöiden tukemista jatketaan uudella metsätalouden kannustejärjestelmällä metsien kasvun ylläpitämiseksi ja lisäämiseksi ja toteutetaan muitakin kansallisen metsästrategian 2035 toimenpiteitä. Myös maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toteuttamista jatketaan ilmastopäästöjen vähentämiseksi ja hiilinielujen ja -varastojen vahvistamiseksi.

Haluan kiittää maa- ja metsätalousministerin roolissa eduskuntaa myöskin tärkeistä talousarvioesitystä koskevista valinnoista pääluokan vaikuttavuuden edistämiseksi. Valiokunnan lisäysten määrä on maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle yhteensä 2,8 miljoonaa euroa, jotka jakautuvat 16 eri kohteeseen, ja nämä ovat hyvin valittuja.

Hallitus jatkaa Saaristomeri-ohjelmaa painottaen mittakaavaltaan merkittävään ravinneriennon parantamiseen johtavia toimenpiteitä, kuten eläinperäisten ravinteitten kiertoa, maaperän pidätyskyvyn parantamista oleellisilla osuuksilla ja myöskin ravinteitten poistoa vesistöistä.

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman REPowerin tuloilla rahoitetaan noin miljoonalla eurolla puhtaan energian ja materiaaliavirtojen t&k-hanketta Luonnonvarakeskuksessa. Hallitus on sitoutunut nostamaan tki-rahoitusta ja tunnistaa ruoka- ja luonnonvarasektorin sekä paikkatietoalan tutkimus- ja kehittämistoiminnan vahvistamisen mahdollisuudet. EU:n t&k-hankkeiden kansalliseen vastinrahoitukseen siirretään hallinnonalan tutkimuslaitosten toimintamenoihin 2,2 miljoonaa euroa, ja siirto tehdään siinä suhteessa kuin ko. organisaatiot ovat saaneet EU-rahoitusta t&k-hankkeisiin kuluva puiteohjelmakauden aikana. Rahoituksella kannustetaan tutkimusorganisaatioita osallistumaan jatkosakin aiempaa laajemmin näihin EU:n t&k-hankkeisiin.

Haluan vielä kiittää eduskuntaa myöskin tuosta 150 000 euron tärkeästä määrärahasyöksestä 4H-toimintaan. Se hyvin täydentää sitä, että tuossa täydentävässä talousarvioesityksessä vielä ministeriöstä laitoimme sen 500 000 euroa. Se mahdollistaa tämän valtiona-

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

vustuksen säilymisen sillä tasolla, joka turvaa toiminnan jatkuvuuden. Haluan tässä korostaa nimenomaisesti tätä 4H:n nuorisotyön laajaa lasten ja nuorten kasvua tukevaa toimintaa ja myöskin kykyä ja halua antaa lapsille mahdollisuuksia ansaita toimeentuloa omalla työllä ja yrittäjyydellä. Lisäksi tämä 4H-toiminta luo tulevaisuudenuskoa erityisesti maaseudun lapsille ja nuorille ja on suuri nuorten työllistäjä. 4H:ssa opitaan kantamaan vastuuta ympäristöstä konkreettisilla tavoilla, joista on myöskin esimerkiksi hyvänä esimerkkinä tämä Taimiteko-toimintamalli, mitä 4H on edistänyt.

Hallitus on myöskin päättänyt vahvistaa Ruokaviraston toimintaa viidellä miljoonalla eurolla varmistaakseen, että viljelijöitten kannalta kriittiset tukimaksatukset sujuvat. Taustalla on lakisääteisten tehtävien hoitoon liittyvien tietojärjestelmien ylläpidon ja jatkuvan kehittämisen menojen voimakas kasvu, joka liittyy näihin CAP-suunnitelmien lisääntyviin velvollisuuksiin.

Tietysti on hyvä myöskin vielä mainita, että hallitus jatkaa näitä vapaaehtoisen suojelun ohjelmia ja panostaa myöskin niihin merkittävästi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia esittelystä. — Nyt sitten aloitetaan debatti, ja debattia me pidämme tuonne ihan kello 18:aan asti, ja sitten vasta mennään listalle. Nyt sitten V-painikkeella, olkaa hyvä, ja otan tuosta listan, niin näen, ketä on siellä. — Aloitetaan vaikka edustaja Kalmarista.

17.15 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä, ja kiitän vielä kerran hyvästä hallitusohjelmasta. Nyt vain haluan painottaa sitä, että olisi toteuttamisen aika.

Huomionarvoinen on myös toinen asia, että myös rahat moneen asiaan puuttuvat. Esimerkiksi Makera: On surullista, että siihen ei ole rahoitusta lainkaan ja olette vetämässä sen kuiviin. Keskustan vaihtoehtobudjetissa esimerkiksi vientiin oli rahoitusta eikä pelkiä puheita. Miten vastaatte, ministeri, tähän?

Olette linjanneet myöskin elintarvikemarkkinan reiluuttamisesta. Toivon, että lakiesitykset tulevat tähän taloon mahdollisimman pian, ja kysyn: milloin ne ovat tulossa?

Keskusta ei hyväksy sitä, että vedätte maaseudun kehittämisrahat kuiviin, jolloin vastinrahojen kanssa on menetystä maaseudulle tärkeisiin hankkeisiin, oli sitten kyse vaikkapa pyöräteistä tai vesihuoltohankkeista tai yritysrahoituksesta. Maaseutu menettää jopa 240 miljoonaa euroa. Tämä on todella merkittävä summa, ja silloinhan, jos vastinrahat menevät, ei ole edes sitä budjettivaikutusta.

Kysyisin lisäksi vielä: miten kannanhoidollinen metsästys, onko siitä tulossa lainsäädäntöesitys tämän talven aikana?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten seuraavaksi edustaja Eestilä.

17.17 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerille haluan esittää huoleni: Tässä salissa puhutaan erittäin paljon Itä-Suomesta. Se on turvallisuusnäkökulma. Itä-Suomi pitää pitää asuttuna, ja siihen on moni puolue täällä ottanut kantaa. Mutta nyt meillä kuitenkin Metsäkeskukselta ovat valitettavasti budjetissa määrärahat vähentyneet. Ja heti, kun Metsäkeskus sitten sai tietää lopullisen valtiovarainvaliokunnan mietinnön, se ilmoitti, että Itä-Suomesta lakkautetaan kaikki toimipisteet Joensuuta ja Kuopiota lukuun ottamatta. Arvoisa ministeri, otimme täällä valtiovarainvaliokunnassa

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

hieman kantaa, että osaaminen pitää säilyttää näissä pisteissä. Loogisesti ajatellen olisi tärkeää, että siellä, missä on metsät, on myös Metsäkeskus ja neuvonta ja että se neuvonta, tavallaan infrastruktuuri ja perinne, siellä säilyy.

Tämä on enemmänkin vetoamus: Mikäli voitte vaikuttaa, arvoisa ministeri, omalla toimialallanne, neuvottelisitte Metsäkeskuksen kanssa, etteivät Iisalmesta eivätkä Juuasta eivätkä Ilomantsista eivätkä muualta mene vähäisetkin toimipisteet lakkautuslistalle. Kyllä hän se aikamoinen isku olisi jo noin periaatteellisessakin mielessä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Mikkonen, Krista.

17.18 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Metsät ovat Suomen vihreää kultaa, ja on monia erilaisia tavoitteita, kun puhumme metsistä. Toisaalta ne ovat meidän teollisuudelle tärkeitä, toisaalta meillä on valtavasti meidän luonnonympäristössä metsiä, meidän metsälajisto on hyvin runsas ja valitettavasti uhanalaistunut jo pitkän aikaa. Toisaalta metsät ovat tärkeä virkistyskäyttökohde, ja metsät ovat myös tärkeitä hiilinielun ja hiilivaraston suhteen. Näiden kaikkien tavoitteiden yhteensovittaminen on entistä oleellisempaa, ja se, että pystyisimme puuntuotannon jalostusastetta nostamaan, olisi tietysti avain siihen, että vähemmällä saisimme enemmän.

Tänään kuulumme, että maankäyttösektorin hiilinielu on pysynyt erittäin alhaisena, vaikka kuvittelimme, että se kasvaisi. Sen takia meidän täytyisi hakkuista maltillista, pitäisi hakkuukiertoa pidentää. Toisaalta meillä on maankäyttösektorilla myös muita toimia, kuten kosteikkoviljely, joilla voisimme parantaa sen hiilinielua. Tästä kuitenkin leikataan nyt rajusti.

Kysyisinkin: miten aiotaan yhteensovittaa nämä erilaiset tavoitteet, jotta varmistamme niin ilmaston, luonnon, ympäristön, virkistyskäytön kuin teollisuuden tarpeet?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

17.20 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hyvä ministeri! Puhuitte tuossa puheenvuorossanne siitä, kuinka maatalouden kannattavuus on heikentynyt, ja esittelitte, että on tulossa uutta strategiaa ja kasvuohjelmaa, jolla tätä kannattavuutta yritetään varmistaa.

Vientipotentiaali on tärkeää, näin kerroitte, ja onkin juuri niin, että elintarvikealan vienti on kasvanut viime hallituskauden aikana 28 prosenttia. Aiemminhan tämä viennin edistämisyjärjestelmä on sieltä Business Finlandin kautta tullut, ja se on koettu pitkäjänteiseksi ja on edistänyt sitä elintarvikealan vientiä. Maatalouden parlamentaarisen työryhmän loppuraporttikin korosti viennin tärkeyttä ja sitä, että elintarvikeyritysten saama palvelutase heikkenee ja pirstaloituu, jos tämä rakenne nyt muutetaan. Kysyisinkin: mitä toimia todellisuudessa tämän asian eteen tehdään?

Ja viimeisenä vielä kysyisin tästä ruoan arvonlisäveron korotusasiasta: kuinka näette, että se tulisi vaikuttamaan tähän kannattavuuteen Suomessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Simula.

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

17.21 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille ja jaoston puheenjohtaja Eestilälle esittelystä. Me kaikki kannamme yhteisesti huolta maatalouden kannattavuudesta ja ylipäänsä maanviljelijöiden pärjäämisestä.

Talousarvion yhteydessä katseet kääntyvät tietenkin rahaan ja, kuten edellä mainittiin, myös näihin säästöihin. Niitä on jouduttu hakemaan tässä taloustilanteessa jonkin verran myös täältä maa- ja metsätaloudesta, mutta ne on tehty siten, ettei esimerkiksi maataloustukiin kajota. Raha ei siltikään ole ainoa asia, millä näitä maatalouden kannattavuuteen liittyviä ongelmia tulee ratkoa. Lainsäädäntöä muuttamalla on hallituksen tavoitteena esimerkiksi oikeudenmukaistaa tulojen jakautumista koko elintarvikeketjussa.

Hallitus aikoo myös purkaa erilaisia normeja. Kysynkin ministeriltä: kun tämä norminpurkutyöryhmä on aloittamassa toimintaansa, onhan niin, että myös maatalouden osalta tullaan tarkastelemaan ja purkamaan turhaa byrokratiaa? Se toisi säästöjä, mutta ennen kaikkea helpottaisi maatalousyrittäjien arkea.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

17.22 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin jaoston puheenjohtaja Markku Eestilä nosti esille tämän todella kipeän Metsäkeskuksen paikallistoimistojen tilanteen. Siellä on metsäammattilaisia, joita todella tarvitaan siellä alueilla, missä niitä metsiä on. Voisi vähän leikillisesti sanoa näin vakavassa asiassa, että kyllä se on tärkeää, että siellä on metsäammattilaisia ihmisten keskellä asioita hoitamassa — solmio kaulassa kävellään suuren kaupungin virastotalolle ja ollaan todella tärkeässä tehtävässä. Korostan tätä tärkeyttä, että metsiin tarvitaan toimijat siellä metsäalueella eikä missään muualla.

Toinen asia on sitten tämä maatalouden tukipolitiikka. Meillä on sellainen ongelma tänä päivänä, että kun maatalouden tuet tulevat, milloin tulevat — tuntuvat jatkuvasti yhä myöhenevän ja myöhenevän — se aiheuttaa sen ongelman, että kun tilojen luottokelpoisuus on kovin heikolla tasolla tällä hetkellä, ne joutuvat maksamaan tilapäisrahoitusten valtavan kovia korkoja ja luottovarausmaksuja ynnä muita. Eikö voitaisi, arvoisa ministeri, harkita, että perustetaan Suomeen tällainen maataloustukirahasto, johon sitten keskitetään sekä EU:sta tuleva rahamäärä että Suomen kansallinen osa ja josta maksetaan määrävälein, [Puhemies koputtaa] jolloin tulo on taattua ja vakaata, ja sitten tasataan vuoden lopulla aina tämä tilanne, [Puhemies koputtaa] miten se oikeasti meni?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Koskela, Minja.

17.24 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin nostaa tässä itse esiin kysymyksen turkistarhoista, joilla lintuinfluenssa Suomessa levisi ja mutatoitui syksyllä ja joista Suomi on saanut kyseenalaista kansainvälistä huomiota. Itse näen, että tämä olisi ollut juuri oikea hetki myöntää kunnollisia luopumistukia tarhaajille ja lähteä ajamaan tätä epäeettistä alaa hallitusti alas. On aika selvää, että turkistarhaus on loppumassa joka tapauksessa. Se on globaali suunta, ja minusta on huolestuttavaa, että hallituksen tilannekuva on tämän asian suhteen näin passiivinen. Ajattelen, että tämä passiivisuus on tässä tilanteessa myös vastuutonta sekä eläinten että tarhaajien kannalta. Näitä luopumistukia ei voida pitää edes mitenkään edelläkävijyytenä, koska Suomi tosiaan on tällä sa-

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

ralla kansainvälisesti niin sanotusti takamatkalla. Kysyisinkin: mistä tämä hallituksen passiivisuus johtuu, kun se ei ole tarhaajien, eläinten eikä myöskään elinkeinopolitiikan etu?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen.

17.25 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on osoittanut linjaansa ja arvopohjaansa aiemmissa arvonlisäverolinjauksissa esimerkiksi laskemalla oluen arvonlisäverotusta ja nostamalla lääkkeiden. Nyt valtiovarainministeri on ottanut puheeksi ja miettinyt ruuan arvonlisäveron kiristämistä. Jokapäiväisen leipämme verotuksen kiristäminen iskee suoraan jokaiseen suomalaiseen, jokaiseen kotitalouteen, nostaa ruuan hintaa, johtaa kulutustottumusten muutoksiin ja monenlaisiin vaikeuksiin. Ruuan alv:n nosto iskee kuluttajien lisäksi myös koko elintarvikeketjuun maataloilta kuljetusalan ja teollisuuden kautta kaupan hyllylle saakka. Veronkorotusta on nyt esitetty tilanteessa, jossa maatalous kamppailee kannattavuutensa kanssa. Kysyisinkin arvoisalta ministeriltä: mikä on teidän arvionne, mitkä olisivat ruuan arvonlisäveron korotuksen vaikutukset suomalaisen ruuan tulevaisuuteen ja maatalouden kannattavuuteen? Ja jos se tehdään jo ensi vuoden aikana kesken vuoden, niin pitääkö tätä talousarvioesitystä muuttaa maatalouden kannattavuutta tukevampaan suuntaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Werning.

17.26 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen suunnittelemat mittavat sosiaaliturvaleikkaukset iskevät koviten pienituloisiin. Nämä leikkaukset eivät ainoastaan heikennä yksittäisten suomalaisten taloudellista tilannetta, vaan vaikuttavat myös kotimaisen ruokatuotannon tukemiseen ja paikalliseen talouteen kielteisesti. Nykyisessä maailmantilanteessa, jossa huoltovarmuus on kriittisen tärkeää, pitäisi pystyä tarkastelemaan kokonaiskuvaa. Kotimaisen ruuan käyttäminen ei ainoastaan edistä paikallista taloutta, vaan myös varmistaa huoltovarmuuttamme. On äärimmäisen lyhytnäköistä säästää oman kotimaisen ruokatuotannon kustannuksella, kun sen merkitys huoltovarmuuden näkökulmasta on korvaamaton.

Huoltovarmuuden kannalta julkinen sektori on keskeisimmässä asemassa. Ministeri Essayah, miten aiotte varmistaa, että hallituksen toimet eivät johda kotimaisen ruuan väheneemiseen julkisissa ruokapalveluissa ja sitä kautta vaaranna kotimaista ruokatuotantoa ja huoltovarmuuttamme?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Norrback.

17.27 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman, och tack till ledamot Eestilä och minister Essayah. Jordbruket, säger vi alla vad gäller livsmedelsproduktionen, har genomlevt en långvarig lönsamhetskris. Sedan kom man på grund av kriget in i en kris som höjde kostnaderna, och nu har vi än igen i höst haft en ny kris när stöden inte har kommit i tid.

Jag talade med en nötköttproducent för ett par veckor sedan — ung, framgångsrik, ligger väldigt högt upp när det gäller produktionssiffrorna — och han vet inte hur han ska fortsätta, därför att när man bygger upp ekonomin på en gård så bygger man utgående från den tidtabell som finns, eftersom stöden har en relativt stor betydelse. Jag skulle vilja fråga mi-

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

nister Essayah: Gör man nu åtgärder för att det här inte åter en gång ska uppstå om fem år när vi ska ändra system? Det är ju för sent nu för den här perioden.

Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä, ja haluan vielä tarkistaa: MAKA-raportti ja myös kaikki tuottajat ovat sitä mieltä, että MAKA-raportti ja ne muutokset hankintalakiin, elintarvikemarkkinalakiin ja kilpailulakiin on vietävä eteenpäin, että saadaan tässä pitkäjänteisempi parannus. Missä vaiheessa nämä lait nyt ovat? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

17.28 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelma on pääosin hyvä. Kiitän siitä ministeriä ja tietysti jaoston puheenjohtaja Eestilää erittäin napakasta esittelystä maa- ja metsätaloudesta.

Naudanlihaa tuotiin Suomeen vuonna 2021 yhteensä 22,2 miljoonaa kiloa. Sitä vietiin 5,8 miljoonaa kiloa. Tästä jää erotukseksi 16 miljoonaa kiloa. Eihän tässä ole mitään järkeä, kun meillä on samaan aikaan iso kannattavuuskriisi kotimaisessa maataloudessa. Olisi siis huomattavasti ympäristöystävällisempää syödä kotimaista lihaa. Lisäksi pitäisi paremmin huomioida eläinten hyvinvointi, siis laajemmin, koska pääasiassa nautaa tuodaan sellaisista maista, joissa tuotanto ei täytä läheskään samoja eettisiä vaatimuksia kuin Suomessa. Kotimaisen lihan kannattavuuden parantamiseksi sekä ympäristösyistä tuontilihan rajoittamista pitäisi harkita.

Lisäksi eläintilojen kannattavuutta rasittaa tukien jatkuva viivästyminen. Se on vakava asia. Arvoisa ministeri, eikö [Puhemies koputtaa] tämä olisi korjattavissa ihan täällä kotimaassa, kun täällä se ongelma tuntuu olevan? [Puhemies koputtaa] Se ei ole tällä kertaa Brysselissä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Perholehto.

17.30 **Pinja Perholehto sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille esittelystä myös minun puolestani. Olen kuitenkin hieman huolissani siitä, että hallituksen eläinsuojelupoliittiset linjaukset ovat kovin vaatimattomia. Rahaa riittää yhä kyllä turkistarhoille, mutta kuvaavaa on, että samaan aikaan hallitus kuitenkin esimerkiksi lakauttaa eläinsuojeluasiamiehen viran säästöihin vedoten. Juuri eläinsuojeluasiamiehellä on ollut tärkeä rooli koordinaatiossa eri viranomaisten, tutkijoiden ja esimerkiksi järjestöjen välillä. Suomessa on yhä tarve asiantuntijalle, joka edistäisi eläinten hyvinvointia ja toisi eläinten näkökulman osaksi päätöksentekoa.

Edellisellä hallituskaudella uudistettiin pitkään valmisteltu eläinten hyvinvointilaki. Työ ei kuitenkaan lopu tähän, vaan esimerkiksi myös lajikohtaiset asetukset täytyy uudistaa vastaamaan tätä. Kysyisinkin ministeriltä: mikä on tämän valmistelun ja uudistusten aikataulu?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kinnari.

17.31 **Teemu Kinnari kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministerille ja edustaja Eestilälle alustuksesta. Pari asiaa.

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

Itse asiassa maataloudesta sen verran: Me tiedetään nämä kannattavuushaasteet, mitä suomalaisessa maataloudessa on ollut. Meillä on hallitusohjelmassa erinomaisen hyvät kirjaukset, miten niitä lähdetään taklaamaan, ja nimenomaan nämä elintarvikemarkkinatimet, jotka ministerikin mainitsi, ovat tässä keskeisiä. Mutta tämä vienti, johon tässä jo aikaisemmin viitattiinkin, on ratkaiseva tekijä myös huoltovarmuuden kannalta, ja näistä toimista mielellään vielä kuulisin ehkä ministeriltä lisää, miten se etenee.

Mutta on pakko kommentoida sen verran tuohon metsäasiaan, mitä edustaja Mikkoselta tuli, näistä metsien käytöstä: Meillä on hallitusohjelmassa aivan erinomaisen hyvät kirjaukset. Metsät ovat Suomen selkäranka, talouden hyvinvoinnin perusta, ja niissä toimissa, mitä metsäpolitiikassa tehdään, pitää ottaa huomioon nämä taloudelliset, ekologiset ja sosiaaliset toimet. Talousmetsien luonnonhoitoon on tehty valtavan paljon töitä viimeiset 30 vuotta, ja tilanne on huomattavasti paljon parempi. Mutta kysyn kuitenkin vielä ministeriltä toisena kysymyksenä: miten Metso- ja Helmi-ohjelmien osalta asiat etenevät? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Elo.

17.32 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarvitsemme maatalouden kestävyysmurroksen, ja kasvipohjainen ruoka on keskeinen osa sitä. Uudenlaista kasvipohjaista ruokaa kehittävät yritykset keräävät sijoituksia, ja monet Suomen verrokki maat, kuten Tanska ja Hollanti, panostavat suuria summia kasvipohjaisen ruuan edistämiseen. Myös Suomessa elinkeinoelämä on tähän herännyt. Viime kuussa Suomeen perustettiin Pro Vege ry, jonka tarkoituksena on edistää kasvipohjaisen ruuan kehitystä ja kasvua. Yhdistyksessä on mukana elintarvikealan yrityksiä ja muita toimijoita ja myös Suomen suurimmat päivittäistavaraketjut. Kotimaisen kasvipohjaisen ruuan potentiaalin hyödyntämiseksi tarvitaan määrätietoisia satsauksia koko arvoketjuun, pellolta pöytään. Tämä vaalikausi on kriittinen aikaikkuna, jossa kasvipohjaisen ruuan edistämisessä epäonnistuminen voi olla suuri menetetty taloudellinen mahdollisuus. Haluaisinkin kysyä ministeriltä: miten varmistetaan, että Suomi hyödyntää kotimaisen kasvipohjaisen ruuan taloudelliset mahdollisuudet?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan kaksi puheenvuoroa tähän, edustajat Andersson, Otto, ja Östman, ja sitten ministerille viisi minuuttia. — Andersson, Otto.

17.34 **Otto Andersson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Varmaan moni meistä pitää usein ehkä jopa itsestäänselvyytenä, että kun menemme kauppaan, niin sieltä löytyy kotimaista lihaa, kalaa, juustoa ja leipää. Ei saa kuitenkaan unohtaa, että kaikki nämä tuotteet ovat aina kovan työn takana vuorokauden ympäri ja vuoden jokaisena päivänä. Jonkun on vilja viljeltävä, nautta kasvatettava ja verkot nostettava. Samalla tiedämme, että kotimainen maatalous on jo pitkään kärsinyt rakenteellisesta kustannuskriisistä. On äärimmäisen hyvä, että hallitus nyt muuttaa elintarvikemarkkinalakia, hankintalakia ja kilpailulakia. Minäkin olisin tiedustellut ministeriltä, missä aikataulussa nämä etenevät.

Sitten toinen kysymys valkuposkivanhista ja merimetsoista: miten näitten turhien rajoitusten poistaminen etenee? — Kiitos.

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Östman.

17.35 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:n maatalous- ja kalastusneuvosto teki lokakuun kokouksessaan sopimuksen Itämeren kalastuskiintiöstä ensi vuodelle. Neuvotteluasetelma oli Suomen kohdalla haasteellinen, mutta te onnistuitte neuvotteluissa Suomen tavoitteiden mukaisesti — kiitos ministerille erinomaisesta työstä siinä.

Kalakantojen pienenemisen suhteen ongelma ei ole tulevaisuudessa välttämättä ihmisen tai ammattikalastajat, vaan siihen löytyy muita selittäviä tekijöitä. Koko Itämeren alueella halleja ja norppia arvioidaan olevan yhteensä noin 64 000, joista Perämerellä on noin 25 000. Pelkästään Perämerellä hylkeet syövät kalaa noin 25 miljoonaa kiloa vuodessa. Perämeren kalastajan vuosisaalis on ollut noin puolitoista miljoonaa kiloa kalaa vuodessa. Täällä Suomessa on lisäksi ylisuuri merimetsokanta, joka osaltaan heikentää kalakantojamme. Mitä ajatuksia tämä herättää EU-tasolla, ja aiotaanko puuttua näiden eläinlajien ylisuureen kantaan? Jos aiotaan, mikä voisi olla se ratkaisu?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri, viisi minuuttia.

17.36 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Arvoisa puhemies! Kiitoksia ensin-
näkin edustajille erinomaisen hyvistä kysymyksistä. Voi olla, että nämä kommentit niihin
eivät nyt tule aivan siinä järjestyksessä, mutta katsotaan — teillä useammalla oli esimer-
kiksi tästä viennistä samansuuntaisia kysymyksiä.

Mutta ehkä ensin: edustaja Elo kysyi näistä kasvipohjaisista ruoista, jotka ovat mukana tässä meidän kasvuohjelmassa. Ja todellakin, kun katsomme sitä, missä meillä olisi syytä tehdä vielä parantamista omavaraisuuden suhteen, niin kyllä kasvipohjainen valkuainen on sellainen. Siksi tämä on kyllä mukana tässä meidän ruoan kasvuohjelmassa.

Sitten täältä edustajat Kalmari, Rantanen, oliko Kinnarikin, kysyivät tästä viennistä, ja tämä myöskin liittyy tähän ruokastrategiaan ja sen kasvuohjelmaan. Sen alaisuudessa on tämä vienninedistäminen, ja tätä vientikonseptia uudistetaan kaiken kaikkiaan tällä hetkellä. Ulkoministeriö on tästä Business Finland -kokonaisuudesta tekemässä myöskin uudistusohjelmaa. Mutta me olemme huomanneet, että ruokaviennissä on tiettyjä erityispiirteitä, niin että esimerkiksi tällaisia niin sanottuja ruoka-attaseoita, joita meillä on vauhdittamassa Kiinan-vientiä ja myöskin sitten Aasian-vientiä Etelä-Koreassa, tarvitaan edelleenkin, koska ruokavientiin liittyy aika paljon sellaisia esimerkiksi auditointiin ja sertifiointiin ja erilaisiin hygieniä- ynnä muihin asioihin liittyviä yksityiskohtia.

No, sitten elintarvikemarkkinalakia ollaan tosiaankin uudistamassa keväällä, ja tämä työryhmä varmaan ensi kevään aikana saa jo aikaiseksi lainsäädäntöpohjaa ja sitten sitä mukaa kilpailulakia. Täällä otettiin myöskin sitten esille tämä hankintalain uudistuksen merkitys — muistaakseni edustaja Werning puhui juuri tästä hankintalaista — ja sitä kautta me pystymme nimenomaisesti vaikuttamaan siihen. Ja tämä liittyy oikeastaan myöskin eläinten hyvinvointiin. Elikkä se, että meillä hankintalaissa määriteltäisiin, että julkisissa hankinnoissa hankittavissa elintarvikkeissa pitäisi olla noudatettuna kansallisen eläinsuojelu- tai eläinten hyvinvointilain mukaiset vaatimukset, ehdottomasti parantaisi silloin meidän suomalaisten elintarvikkeitten mahdollisuuksia näissä kilpailutustilanteissa. Tämä vastaavan tyyppinen sääntelyhän Ruotsissa on olemassa.

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

No, sitten siellä edustaja Eestilä kysyi näistä Metsäkeskuksen säästöistä. Tässä ennen kaikkea on tietenkin lähdetty siitä, että se osaaminen säilyy. Näitä toimipisteitä on Metsäkeskus jo aiemminkin vähentänyt, ja lähtökohtaisesti ajatus on se, että jos nyt jostakin niistä säästöjä haetaan, niin niitä joudutaan niistä rakennuksista hakemaan. Tänä päivänä voisi sanoa, että Metsäkeskus on erittäin edistysellinen muun muassa tässä digitalisaatiossa. Meidän metsävarantojen tietokannat ovat hyvät, meillä on olemassa tämä Metsään.fi, jossa jokainen metsänomistaja voi tietojansa päivittää. Ja siinä mielessä voisi sanoa, että erityisen tärkeää on se, että henkilöt ja osaaminen säilyvät, ja se, kuinka paljon sitten näitä rakennuksia ja seiniä tarvitsemme tietyllä alueella, on kuitenkin sitten ehkä vähän vähäisempi. Ja jos niitä säästöjä haetaan, niin mieluummin sieltä seinistä kuin henkilöistä.

Sitten täällä edustaja Simula kysyi tästä ruokaa tuottavasta maataloudesta. Siitä ei tosiaankaan niitä säästöjä haettu, niin kuin kaikki ne, jotka olivat hallitusohjelmaneuvoiteluissa, muistavat, vaan se nimenomaisesti pyrittiin jättämään säästöjen ulkopuolelle. Suomalaisia on lähdetty metsästämaan ihan sen hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti, eliikka ylimääräistä byrokratiaa, mitä laitetaan sääntelyyn. Maa- ja metsätalousministeriö on tällä hetkellä mukana tässä TEM-vetoisessa työryhmässä, jossa hallinnollisen taakan keventämistä ja myöskin norminpurkua etsitään. Tätä tehdään kaikilla hallinnonaloilla, ja tämä työ etenee ja on tosiaankin tärkeää.

Sitten vielä edustaja Elomaa kysyi tästä tuonnista. Eliikka tällä hetkellä voi sanoa, että ei pelkästään nautanlihan kohdalla, vaan meidän kaiken kaikkiaan viedään noin kahdella miljardilla ja valitettavasti tuodaan kuudella miljardilla. Kyllähän tämä meidän viennin lisääminen on ennen kaikkea olennaista. Sisämarkkinoilla me emme nyt voi lähteä laittamaan esteitä sille, etteikö ruokaa saa tuoda tänne, mutta ennen kaikkea meidän pitää saada meidän vientiä kasvatettua, ja totta kai kotimaisen ruoan kilpailukykyä kotimarkkinoilla on myöskin parannettava.

Sitten täällä edustaja Perholehto kysyi näistä hyvinvointilakiin liittyvistä asetuksista. Niistähän ovat nyt esimerkiksi nautaeläinten, turkiseläinten ja seuraläinten asetukset olleet lausunnoilla, ja todellakin näitten asetusten kautta, jotka tulevat vielä ennen vuodenvaihdetta voimaan, eläinten hyvinvointilakiin liittyvät kohdat laitetaan sitten voimaan.

Jatkan debattia varmaan vielä tämän jälkeen ja pidän vastauspuheenvuoron, jos saan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kyllä, saatte vielä loppupuheenvuoron tuossa kello 18. Ja sitten otetaan seuraava puheenvuoro. — Edustaja Kilpi.

17.41 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tässä ajassa meillä pitää olla lasten ja nuorten hyvinvointi ihan kärkiasiana, ja uskon, että tässäkin salissa meillä kyllä vallitsee tästä asiasta laaja yhteisymmärrys. Ministeri mielestäni toi erittäin hyvin omassa puheenvuorossaan esille tuon 4H:n merkityksen, kuinka se on hyvä harrastusmahdollisuus lapsille ja nuorille. Sitä se todellakin on. Yli 180 000 lasta ja nuorta on ollut harrastuksen piirissä 4H:ssa viime aikoina. Nyt haluaisinkin kysyä ministeriltä: millä tavalla te aiotte pitää huolta jatkossakin 4H:n riittävästä rahoituksesta? Se valtionapu, mikä tulee, on äärimmäisen tärkeää, ja se jäi tällä kertaa hieman vajaaksi, vaikka saatiinkin sitä korjattua. Olisi äärimmäisen tärkeää, että se rahoitus olisi vähintäänkin se minimi, [Puhemies koputtaa] mikä siellä on.

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Honkasalo. — Yritetään pitää miinutissa, niin moni ehtii tässä ennen päätöstä.

17.43 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteenvetona voidaan sanoa, että tämä hallitus leikkaa kattavasti ja monipuolisesti luonnonsuojelusta, alueiden hankinnasta, elinympäristöjen katoamisen juurisyihin puuttumisesta ja alueiden hoitamisesta sekä ennallistamisesta. Tämä on täysin väärä suunta, kun luonnonsuojeluun pikemminkin pitäisi lisätä tuntuvasti rahaa.

Te myös siirrätte painopistettä vapaaehtoiseen luonnonsuojeluun, mutta sieltäkin leikkaatte. Esimerkiksi metsiensuojelun näkökulmasta meillä Suomessa on ihmisillä valtava määrä yksityisomistuksessa olevia metsiä, joita haluttaisiin suojella, mutta nyt siihen ei ole mahdollisuutta. Mutta myös valtiolla on valtava rooli ja vastuu siinä, että varsinkin vanhat ja luonnontilaiset metsät suojellaan ja hakkuut niissä lopetetaan välittömästi. Tämä on myös luontokadon pysäyttämisen näkökulmasta aivan oleellista. Olisinkin kysynyt: miten, ministeri, aiotte tätä yksityisomistuksessa olevien metsien suojelua nyt edesauttaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Mehtälä.

17.44 Timo Mehtälä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on istunut nyt puoli vuotta. Ajat ovat sellaiset, että nyt tarvitaan erittäin vankkoja arvovalintoja. Minun on sanottava, että muutamat hallituksen valinnat ovat mahdottomia ymmärtää. Maatilan isäntänä en voi hyväksyä sitä, että tässä laitetaan nyt huvi työn edelle: kaljaveroa alennetaan ja rikkaimpien verotusta lasketaan, samaan aikaan viljelijöiltä ja maaseudun elinvoimasta leikataan.

Ukrainassa mustan mullan viljavat pellot on miinoitettu. Ne ovat jauhautuneet panssari-vaunujen alle ja muuttuneet kuun maisemaksi kranaattikeskityksissä. Nyt jos koskaan pitäisi ymmärtää se, että ruoantuotannosta ja koko maan elinvoimasta huolehtiminen on tämän maan kohtalonkysymys. Suomessa ruoantuotannon taso on ollut laskeva 1980-luvulta saakka. Olemme menettäneet omavaraisuuden lähes jokaisessa tuotteessa. Viimeksi maitotaloustuotteet menivät alle sadan prosentin.

Kysyn maa- ja metsätalousministeriltä: mitä ministeri aikoo tehdä, että tämä suunta saadaan käännettyä? Kysyn myös: miksi ihmeessä nyt leikataan kansallisesta tuesta ja ei vaikuteta investointitukimaksujen jouduttamiseen, jotka ovat olleet koko vuoden jäissä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Marttila.

17.45 Helena Marttila sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin vielä turkistarhauksesta, johon en kuullut mielestäni vastausta.

Hallitus vetää tarkan markan linjaa, mutta yksi asia ihmetyttää. Rahaa tuntuu löytyvän turkistarhauksen tukemiseen, ilmeisesti tänä vuonna jopa kymmenen miljoonaa euroa. SDP:n kanta on ajaa turkistarhaus hallitusti alas. Turkistarha-alaa on puolusteltu elinkeinovapaudella. Jos kyseessä on kuitenkin yritystoiminta siinä missä muutkin, niin eikö olisi perusteltua, että ala myös itse kantaisi hintansa riskeistä? Vai kuinka paljon hallitus on varautunut tukemaan turkistarhoja ensi vuonna? Omalta osaltani lupaan täyden tuen, jos kriisi- tai investointitukien sijaan hallitus päättäisi vaihtoehtoisesti tukea niitä tarhaajia, jotka vapaaehtoisesti haluavat luopua elinkeinosta.

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Ohisalo.

17.46 **Maria Ohisalo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turkistarhaus on epäeettinen elinkeino, joka aiheuttaa eläimille aivan valtavaa kärsimystä. Se on myös kannattamaton auringonlaskun ala, jota hallitus nyt tekohengittää. Turkisten kysyntä vähenee maailmalla, kun tietoisuus eläinten oikeuksista lisääntyy. Suomi on jo nyt ainoita Euroopan maita, joissa turkistarhaus on edelleen sallittua. Turkiseläinten pito-olosuhteet — ah-
taat häkit, joissa ei voi käyttäytyä lajityypillisellä tavalla — ovat täysin vastoin uuden eläinten hyvinvointilain henkeä.

Vihreät ovat vaihtoehtobudjetissaan esittäneet tukea turkistarhaajille alasta luopumiseen. Olisi reilumpaa tukea heitä siirtymässä kuin uskotella heille, että tämä kuoleva elinkeino voi jatkua tästä iäisyyteen, saati kannustaa nyt sitten jopa uusiin investointeihin, kun viime kaudella investointirahat nimenomaan lakkautettiin. Kysynkin nyt ministeriltä: Miksi jatkatte kannattamattoman elinkeinon tukemista? Eikö näille varoille olisi olemassa parempiakin käyttökohteita?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Aittakumpu.

17.47 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta otti viime kaudella mietinnössään 1/21 kantaa pienteurastamoiden toiminnan helpottamiseksi. Asia on edelleen hyvin ajankohtainen. Esimerkiksi Pohjois-Suomen harvan teurastamoverkon alueella lammastiloilta voi olla satojen kilometrien matka lähimpään teurastamoon.

Muuttunut turvallisuustilanne on entisestään korostanut paikallisen elintarviketuotannon, ruokaomavaraisuuden ja hajautetun yhteiskuntarakenteen merkitystä. Suomi tarvitsee työtä, yrittäjyyttä ja toimeentulon edellytyksiä koko maan laajuudelta. Maa- ja metsätalousvaliokunta tuolloin esitti lausumaa, jonka eduskunta hyväksyi. Sen mukaan maa- ja metsätalousministeriön on parannettava pienteurastamoiden toimintaedellytyksiä sekä tilateurastusta valiokunnan mietinnössä esitetyn mukaisesti ja tuotava tarvittavat säädösmuutokset eduskunnan käsiteltäväksi vuoden 22 aikana, mutta asia on edelleen kesken. Kysynkin arvoisalta ministeriltä: Mikä nyt on tilanne? Milloin nämä helpotukset pienteurastamoiden toimintaan tulevat?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Seuraavaksi edustaja Rantanen, Piritta.

17.48 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Vähän yksityiskohtaisempi kysymys tästä joutoalueiden metsitystukijärjestelmän lopettamisesta. Tämä laki tuli voimaan vuoden 2021 alusta, ja nyt tämä määräaikainen tuki on loppumassa vuodenvaihteessa. Näitä hakemuksia tehtiin yli 2 500, ja pinta-ala, jota sillä on met-
sitetty, on yli 5 300 hehtaaria, ja tähän on suoraan ilmastotavoitteista luopumista. Näitä on käytetty esimerkiksi turvetuotantoalueitten metsittämiseen, ja on erikoista, että tuki, jonka byrokratiaa joudumme pyörittämään vuoteen 2038 saakka ja joka on ollut vain kolme vuotta voimassa, tullaan nyt lopettamaan. Tämä ei ainakaan ole sitä pitkäjänteistä ja en-
nakoivaa politiikkaa, jota erityisesti tämäkin hallitus on korostanut tekevänsä. Onko tälle

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

joku erityinen syy, minkä takia tästä ilmastollekin erittäin hyvästä puuntuotantomme yhdestä tukimuodosta luovutaan kokonaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Strandman.

17.49 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erinomaista, että hallitusohjelmassa on metsästys ensimmäistä kertaa kirjattuna. Metsästys on aina kuulunut ja on osa arvokasta suomalaista elämäntapaa. Metsästyskortin lunastaa noin 300 000 ihmistä vuosittain.

Olemme viikoittain saaneet lukea lammastilallisten surullisia uutisia susien hyökkäyksestä lammaslauman kimppuun tappaen koko katraan. Pikkuoppilaille on järjestetty erillisiä koulukuljetuksia suurpetojen vuoksi. Metsästäjät ovat menettäneet noin 60 koulutta- maansa metsästyskoiraa pedon suuhun. Tämä ei voi jatkua näin. Suurpetokanta on kasvanut liian suureksi, ja se ei kestä enää ihmisarkana. Arvoisa ministeri, kysyn: millaisessa vaiheessa suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen aloittaminen on ministeriön valmistelussa, jotta tilanne Suomessa saadaan rauhalliseksi? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Jukkola.

17.50 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessa käytetyistä elintarvikkeista 80 prosenttia on kotimaisia, ja Länsi-Suomen alueella on erityinen rooli koko maan huoltovarmuuden takaamisessa, sillä Länsi-Suomen maakunnat ovat merkittäviä ruuantuottajia. Vaikka maatilojen määrä on vähentynyt, ovat tuotantomäärät ja peltoala säilyneet suhteellisen vakaina. Ruokajärjestelmän toiminnan kannalta on keskeistä, että alalla on riittävästi vahvoja, innovatiivisia, kasvuhakuisia ja kilpailuhenkisiä yrityksiä. Kysyisin ministeriltä, kun kotimainen ruoka on myös huoltovarmuuskysymys, millä toimenpiteillä kotimaisuusastetta voitaisiin tuosta vielä parantaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Räsänen, Joona.

17.51 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se seikka, mitä oikeastaan varmaan jokainen vuosi tässä kokonaisuudessa on pohdittu, on se, millä tavalla tätä ruoantuotannon kannattavuutta voidaan markkinaehtoisesti parantaa. Siihenhän olemme pyrkinet yhdessä löytämään ratkaisuja. Erilaisia selvitystöitä, raportteja, toimenpidesuosituksia on paljon tehty, ja nyt omalta osaltaan sitten hallitus osia niistä vie eteenpäin. Annan kyllä kaiken tukeni niille, koska pidemmällä aikavälillä kestävin tapa on juuri se, että meidän ruoantuotanto syntyy kannattavaksi markkinaehtoisuuden kautta.

Mutta, arvoisa puhemies, täällä on paljon kiinnitetty huolta sitten myös siihen, mikä on meidän kulutuksessa kotimaisen tuotannon suhde verrattuna tuontiin. Jos olen ymmärtänyt tuottajia oikein, niin se, minkä takia on varsinkin kummeksuttu tätä valtiovarainministerin avausta tähän arvonlisäveroon, liittyy juuri siihen, että siinähan nimenomaan taas jälleen tuonnin rooli kasvaisi. Voisiko ministeri kommentoida, mikä on teidän näkemyksenne tähän ruuan arvonlisäverokannan nousuun, kun sitä moni täällä on kysynyt, [Puhemies koputtaa] mutta siihen te ette ole vielä vastausta antanut?

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Yritetään ottaa vain minuutin mittaisia, niin saadaan enemmän. — Edustaja Kemppi.

17.53 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maatalouden kannattavuuskriisi ei toden totta ole ohitse. Olemme varmasti samaa mieltä siitä, että erilaisia toimia kilpailukyvyn parantamiseksi tarvitaan. Katson, että viennin edistäminen, tutkimus ja esimerkiksi biokaasulaitosten investoinnit ovat tämänkaltaisia toimia. Teillä on hirmu hyvä kirjaus hallitusohjelmassa ruuan viennin tuplaamisesta, mutta toisaalta valio-kunnassa asiantuntijat ovat todenneet, että näyttää siltä, että ruuan vienti olisi menossa pikemminkin takapakkia. Kysyn teiltä, ministeri: onko valmiutta ottaa esimerkiksi Bernerin Vientireseptin kaltaisia avauksia ja viedä niitä toimeen nopeasti niin, että saisimme tämän hyvän kirjauksen etenemään?

Kiitän myös valtiovarainvaliokuntaa Jokioisten tutkimusnavetan tutkimusinfra-rahoi-tuksesta, ja toivon, että saisimme tälle navetalle vielä seinät. Eli meillä on hankala tilanne: siellä on pohjat valmiina, biokaasulaitos valmiina, mutta vanha navetta erittäin huonossa kunnossa. Ministeri on [Puhemies koputtaa] vastannut kirjalliseen kysymykseen, että te pi-dätte tätä tärkeänä. Pystyisikö tätä hanketta kiirehtimään?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

17.54 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useampi edustaja kysyi tähän arvonlisäveroon liittyen. Valtiovarainministeri Purran julkisuudessa harjoittama pohdinta ruuan hinnan nostamisesta arvonlisäveroa korottamalla sisältää useammankin ja-kolinjan. Pienituloisille ruuan hinnan nostaminen olisi myrkkyä, parempituloisille ruuan hinnalla ei ole mitään merkitystä varsinkaan tulevien veronkevennysten jälkeen. Elintarvi-kekauppa ei tingi missään tilanteessa omasta prosenttikatteestaan. On selvää, että ruuan hinnan nostaminen hallituksen toimesta tulisi lisäämään entisestään kaupalta toimia, joilla se ohjaa kuluttajakäyttäytymistä kaupan omiin tuotemerkkeihin ja halpatuontiin. Mitä vah-vemman aseman kaupan private label -tuotteet markkinassa saavat, sitä heikommassa ase-massa suomalainen ruuantuottaja on. Toistan sen saman kysymyksen: mitä mieltä minis-teri on tästä mahdollisesta veronkorotuksesta? Ja tähän toiseen tulikin jo vastaus, tähän elintarvikeketjuun, maatalouden aseman parantamiseen siellä, kiitos siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kangas.

17.55 Antti Kangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Haluaisin ensinnäkin kiittää koko hallitusta siitä, että hallitusohjelma on kerta kaikkiaan erinomainen maatalouden kannalta. Siinä on otettu huomioon se, että maatalouden ensisijainen tar-koitus on tuottaa ruokaa eikä toimia maaseutupolitiikan ohjauskeinona tai ilmastopolitiikan ohjauskeinona.

Haluaisinkin kysyä ministeriltä: Kuinka toimet elintarvikemarkkinan tervehdyttämisek-si etenevät? Noin puolen miljardin suuruinen julkinen hankinta on todella suuri kokonai-suus kotimaisesta elintarvikemarkkinasta. Ollaanko aidosti, konkreettisesti etenemässä sen suhteen, että julkisissa hankinnoissa tuotaville elintarvikkeille saataisiin samat kriteerit kuin kotimaassa tuotetuille?

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

Toisena kysymyksenä haluaisin kysyä: Kuinka korvauskelvottomien peltojen korvauskelpoisuuksien jakaminen etenee? Onko niin, että nyt toistaiseksi valtiolle lahjoituksena menevät korvauskelpoisuudet viljelystä poistuville pelloille jakautuisivat jatkossa aktiivituloille? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Kivelä.

17.56 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se niin on, että nykypäivänä maatalousasioita ei voi uskottavasti hoitaa, jos ei oteta huomioon myös ympäristöasioita ja eläinten oikeuksia. Esimerkiksi maatalouden ilmastopäästöt eivät ole laske-neet, ja kyllä kaikkien sektoreiden pitää tähän työhön osallistua.

Itse minä näen, että ruokajärjestelmän muuttamisen kestäväksi pitäisi olla ministeriön prioriteetti, ja erityisesti tätä voi tehdä edistämällä kasvisruokaa. Tämä on myös vientiky-symys, ja tämä on myös huoltovarmuuskysymys. Kasvisruuan edistämisen puolesta mo-net yritykset ja yritysten yhteenliittymät tällä hetkellä toimivat, kuten täällä kuultiin, ja he toivovat, että myös politiikan puolella tätä asiaa edistettäisiin. Esimerkiksi Tanskassa ja Saksassa on päätetty hyvin mittavista investointipäätöksistä kasvisruuan edistämiseen, ja tätä samaa vasemmisto esittää myös Suomeen.

Lopuksi vielä turkistarhauksesta. Tässä budjetissa laitetaan nyt vähemmän rahaa koko eläinten hyvinvointiin kuin mitä Ruokavirasto arvioi, että me tullaan käyttämään turkistar-haukseen. Kysyisin ministeriltä: onko tämä järkevää priorisointia?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Seuraavaksi Oinas-Panuma.

17.58 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suo-mi on metsien maa, jossa metsänomistajat ovat aina hoitaneet metsiään hyvin kestävästi ja ylisukupolisesti. Ne eivät ole pelkästään omaisuutta tai varallisuutta, vaan ne ovat monel-le henkireikä ja iso osa identiteettiä. Meillä on kuitenkin jo tovin aikaa valunut metsiä ul-komaiseen omistukseen esimerkiksi erilaisten rahastojen ja kasvottomien sijoittajien kaut-ta, jotka maksavat metsästä myös hurjia summia rahaa. Jo joku aika sitten metsien hinnat karkasivat käsistä niin, että yhä harvemmalla ihan tavallisella suomalaisella on varaa ostaa metsää. Ja samalla me tiedetään, että maapohjan ja suomalaisten metsien valuminen ulko-maille ei ole kenenkään etu. Kun maapohja myydään ulkomaille, sen saaminen kansalli-siin käsiin on entistä vaikeampaa, ja kasvottomalla omistajalla ei ole samanlaista omaatun-toa kuin tavallisella suomalaisella metsänomistajalla. Me tarvitaan nyt tähän jonkinlaisia toimia, ja meidän pitää avata tälle tilanteelle silmät. Ja sen takia minä kysynkin, ministeri Essayah, teiltä: mitä te teette, jotta meidän metsämme pysyisivät entistä paremmin kansal-lisissa käsissä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten otetaan siitä vierestä edustaja Siponen.

17.59 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Mi-nuakin kovasti kiinnostaa tämä asia, että kannattaako ministeri Essayah tätä perussuoma-laisten ajamaa ruuan arvonnäköavero korotusta, koska me kaikki tiedämme, mikä merkitys sillä olisi kotimaiselle ruualla ja ruuantuottajille.

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

Jatkan vielä tuosta edustaja Strandmanin hyvästä kysymyksestä. Minullakin kotikunnassani sudet hakivat jopa navetan ulkoruokintapöydältä koiran, ja haluaisinkin nostaa vielä esille tämän, että meillä nämä pedot pyörivät täällä pihanurkissa ja samaan aikaan luvat roikkuivat valitusprosesseissa. Tämä suurpetojen kannanhoidollinen metsästys on tosiaankin juntturassa, ja haluaisin kysyä, arvoisa ministeri: jos tätä lainsäädäntöä pitää tarkistaa, niin milloin on sitten odotettavissa tänne eduskuntaan esityksiä tämän osalta?

Arvoisa puhemies! Kuten tiedämme, useat metsästäjät ovat todella turhautuneita tähän [Puhemies koputtaa] nykytilanteeseen, ovat vetäytyneet tästä SRVA-toiminnasta eli avun antamisesta esimerkiksi hirvikolaritilanteissa. Kysyisinkin vielä ministeriltä: onko meillä varaa karkuuttaa enää yhtään metsästäjää tästä kannanhoidollisesta metsästyksestä saatikka tästä elintärkeästä virka-aputyöstä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi vielä edustaja Pitko, ja sitten otetaan sekä valiokunnan että jaoston puheenjohtajat ja sen jälkeen ministeri. — Elikkä edustaja Pitko, sen jälkeen Eestilä, Simula ja sitten ministeri, ja siitä sitten puhujalistaan. — Kiitos.

18.00 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Sen sijaan, että me haikailemme kannanhoidollisen metsästyksen aloittamista, olisi ehkä aika ottaa realiteetit käsiin ja ymmärtää, että luontodirektiivin mukaiset poikkeusluvut eivät mahdollista sen kaltaista kannanhoidollista metsästystä, mitä täällä haikaillaan. Sen sijaan meillä olisi paljon keinoja, mitä me voisimme tehdä suden ja suurpetojen ja ihmisten yhteiselon edistämiseksi. Kysyisin ministeriltä: onko näille tulossa rahoitusta? Moni tilallinen on sanonut, että ei ole esimerkiksi varaa rakentaa aita, jolla voisi suojata omia eläimiä.

Haluaisin kysyä tästä vuoden 2020 metsänielun pienentymisestä. Nythän on tilanne se, että jos nykyinen meno jatkuu, niin metsät ovat kohta muuttumassa päästölähteeksi, ja se kyllä uhkaa meidän hiilineutraalisuustavoitetta 2035 tosi paljon. Tutkijoilla on paljon keinoja, mitä voitaisiin tehdä, mutta sen sijaan tässä budjetissa vain leikataan muun muassa kosteikkoviljelyltä. Kysyisin ministeriltä: Miten te aiotte reagoida tähän tilanteeseen? Päivitättkö te tämän maankäyttösektorin [Puhemies koputtaa] ilmastosuunnitelman ja tuotte meille uusia toimia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

18.02 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, ihan tällainen periaatteellinen kysymys: Kun me viime keväänä säädimme eduskunnassa metsästyslain 41 a §:n ja sitä pykälää ei ole mikään oikeusaste tulkinnut eikä käsitellyt, niin siitä huolimatta esimerkiksi Riistakeskus ja ministeriön edustaja ovat julkisesti ikään kuin mainostaneet, että kannanhoidollinen metsästys ei onnistu. Pidän tätä hieman erikoisena, koska uusi pykälä on säädetty ja eduskunta pitää kannanhoidollista metsästystä välttämättömänä, kuten tuossa valtiovarainvaliokunnan mietinnössäkkin oli. Kun tämä pykälä on säädetty, niin esimerkiksi 41 a §:ssä, joka on sama kuin komission ohjeet, luvan myöntämisen perusteet, positiiviset perusteet, käydään läpi: ”Merkittävien vahinkojen ennaltaehkäiseminen toteutuu.” ”Taloudelliset ja sosiaaliset syyt toteutuvat.” ”Tärkeä, yleisen edun kannalta pakottava syy.”

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

Minun mielestäni on jo pakottava syy, jos ihmiset alkavat menettämään luottamuksen koko poliittiseen järjestelmään [Puhemies koputtaa] ja uskon siihen, mitä eduskunta päättää. Eivätkö nämä ole jo syitä, [Puhemies koputtaa] joilla tämä kannanhoidollinen metsästys voidaan aloittaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

18.03 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan kritiikki ei nyt aivan osu kohteeseensa, sillä lähestulkoon jokainen valtiovarainvaliokunnassa tekemänne ehdotus tahtoo sanoa, että hallituksen pitää tehdä, mitä hallitus on luvannut. No, suomeksi sanottuna te siis kannatatte hallituksen linjaa. Ihan hyvä niin, kiitos tuestanne.

Täällä salissa rienaatte kuitenkin esimerkiksi ruoan alvista, mitä nyt käsittelyssä olevissa papereissa ei edes ole, mutta antakaapa, kun kommentoin valiokunnassa tekemiänne ehdotuksia. Hallitus todella tekee, kuten on luvannut. Siitä voitte olla aivan varmoja, oli kyse sitten maatalouden kannattavuuden parantamiseen tähtäävistä toimenpiteistä, suurpetopoliitikasta tai metsätaloudesta.

Tässä on kuitenkin eräänlainen painolasti taustalla — aiempien hallitusten harjoittama politiikka, EU ja niin edelleen — [Keskustan ryhmästä: Tulihan se sieltä! — Hälinää] mutta me emme pakene niiden taakse. Rehellisyyden nimissä on todettava, että aika paljon siivottavaa riittää ja EU:n osalta torjuttavaa. Me emme seiso tumput suorina [Puhemies koputtaa] mutta emme me järin kauaa vielä ole ehtineet vallassakaan olla. Huoli pois.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri, viisi minuuttia.

18.05 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ehkä nyt vastailen tämmöisinä asiakokonaisuuksina.

Ensinnäkin otetaan tämä Jokioisten navetta. Tämän navetan uusimiseen liittyvät vuokratulot, eliikkä kasvavat vuokratulot Senaatti-kiinteistöille, ovat siellä Luken kehyksissä. Eliikkä edustaja Kemppi, todellakin tähän edelliset hallitukset ja edelliset ministerit yrittivät saada aikaiseksi. Tämä hallitus saa sen aikaiseksi, eli tämä on nyt siellä sitten, ja Jokioisilla voidaan sitten uusi tutkimusnavetta saada käyttöön. Nämä infrarahat, jotka liittyvät siihen tutkimusinfraan, ovat nyt sitten tähän tulevaan kehykseen. Nythän eduskuntaa voi kiittää joululahjarahoista, kun niihin oli jo osoitettu pientä rahoitusta, mutta tämä on sitten tulevassa kehyksessä. Mutta pelko pois, Jokioisten navetta on siis tulossa, ja tämän tämä hallitus sai aikaiseksi.

No, sitten täällä on keskusteltu kannanhoidollisesta metsästyksestä. Nyt tosiaankin viime viikolla susien kannanhoidollinen metsästys lähti käyntiin, eli 8. päivä astui tämä asetus voimaan: 28 lupaa kannanhoidolliseen metsästykseseen. Täällä edustaja Eestilä jaoston puheenjohtajana hyvin toi esille tämän, että tätä kaikkea kannanhoidollista metsästystäkin koskevaa 41 a §:n lisäystä, mikä viime keväänä täällä eduskunnassa saatiin aikaiseksi, ei ole koeponnistettu. Eliikkä nyt kun tulee sitten mahdollisesti jälleen valituksia, niin tätä kohtaahan ei ole vielä oikeusasteissa käsitelty, ja minun mielestäni tämä on nyt syytä myöskin sitten katsoa. Tietenkin ainakin itse tulkitsen näitä korkeimman hallinto-oikeuden päätöksiä näin, että ei siellä sanota, ettei kannanhoidollista metsästystä pystytä Suomessa enää tekemään, vaan täytyy olla vaan tarkasti ne perustelut, täytyy olla ne perustelut erittäin hyvät. Niissä perusteluissa korkein hallinto-oikeus oli nostanut muun muassa tä-

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

män alueellisuuden, ja sillä tavalla on hyvin selkeästi perustelut oltava juridisesti niin pätevät, että ne sitten kestävät.

Totta kai näitä asioita edistetään EU-pöydissä. Elikkä tähän on nyt tällä hetkellä noussut keskusteluun, että kun meillä vuodesta 92 lähtien ovat olleet nämä luontodirektiivin liitteet samanlaiset, niin on aivan selvää, että esimerkiksi Suomen, Ruotsin, Itä-Euroopan maiden, jotka ovat sen jälkeen liittyneet, suurpetokantoja on käsitelty ainoastaan siinä vaiheessa, kun nämä maat ovat liittyneet unioniin. Siinä voi hyvinkin nähdä sen, miten valtavasti nämä kannat ovat muuttuneet. Suomen ilveksen ja karhun kannanhoidollinen metsästyshän on ollut menestystarina. Me on nähty vakavasti uhanalaiset suurpedot ja tänä päivänä erittäin elpyneet kannat, ei enää edes välttämättä silmälläpidon alaisina tarvitsisi olla: esimerkiksi ilves 800 yksilöstä yli 2 500 yksilöön. Siinä mielessä tätä päivitysvaativuorosta sinne komission suuntaan on esitetty niin meiltä kuin muilta ja tullaan myöskin jatkossakin esittämään.

Sitten täällä oli useampi kysymys tästä turkistarhauksesta. Nyt on hyvä siis muistaa, että nämä ovat eläintautilain perusteella tehtyjä lopetuspäätöksiä ja nimenomaan lopetuspäätöksistä tulevia korvauksia. Ne eivät ole mitään turkistarhauksen tukemista, vaan ne liittyvät siihen, että eläintautilain perusteella on saatava korvaus siitä, kun meillä tehdään lopetus päätös viranomaisten toimesta. Tässä on tärkeää sitten, kun puhutaan ensi keväästä, on pystyvä ennaltaehkäisemään lintuinfluenssaa ja sen leviämistä turkistarhoilla. Siksi olen laittanut selvitykseen sen mahdollisuuden, että investointitukia, joita edellinen hallitus viime toinaisan lopetti, voitaisiin tarkasti rajaten käyttää nimenomaan bioturvan varmistamiseen. Eli niin kauan kun meillä kerta turkistarhausta on ja se on meillä elinkeinovapauden piiristä nauttiva elinkeino, meidän pitää huolehtia siitä, että me pystymme bioturvan pitämiseen yllä. On tärkeää, että tässä tilanteessa me pystymme varmistamaan, että bioturva on riittävää, ja siinä mielessä tätä tarkasti kohdennettua investointitukea on mahdollisuus sitten hakea.

Täällä oli myöskin nostettu esille — edustaja Honkasalo — huolena nämä vapaaehtoiset suojeleohjelmat. Helmi, Metso, Nousu, kaikkiin näihin on lisätty kymmenen miljoonaa joka vuosi. Kuusi miljoonaa näistä ohjelmista tulee tuonne maa- ja metsätalousministeriön puolelle, neljä miljoonaa ympäristöministeriön puolelle. Pidän todella tärkeänä, kun on muistettava, että meillä Suomessa kaksi kolmasosaa metsänomistuksesta on yksityistä metsänomistusta, että meidän pitää löytää juuri niitä kannusteita. Ei meillä ole tarkoitus lähteä sosialisoimaan kenenkään metsiä ja sanoa, mitä saa omalla omaisuudellaan tehdä tai ei, mutta nämä ovat olleet erittäin suosittuja ohjelmia, ja siksi näen niitten jatkon myöskin hyvin tärkeänä, ja sitä kautta saamme asioita eteenpäin.

Vielä lyhyesti: Täällä puhuttiin pienteurastamoista. Nyt vuoden alusta on mahdollisuus, EU:n kautta tulee siis lupa siihen, että yhdeksän lammasta on mahdollisuus teurastaa tilalla. [Puhemies koputtaa] Tämä asia nyt ensi vuoden puolella tulee mahdolliseksi. [Puhemies koputtaa] Tätä on tosiaankin eduskunnan lausumilla kiirehditty, ja se on nyt sitten toteutumassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten siirrymme puhujalistaan, edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

18.10 Maria Ohisalo vihr: Arvoisa puhemies! Tänään julkaistiin päivitetty laskelma maankäyttösektorin päästöistä. Nämä luvut ovat kylmääviä: maankäyttösektorin netto-

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

päästöt ovat tällä hetkellä 4,5 megatonnia. Suomen hiilineutraaliustavoite nojaa siihen, että maankäyttösektorin nettonielun tulisi olla 21 megatonnia, ja kuiluhan nyt on valtava. Näiden lukujen valossa Suomen hiilineutraaliustavoite on aidosti vaakalaudalla. Haluan muistuttaa, että se on myös tavoite, johon tämä uusi hallitus on sitoutunut, ja se on meidän ilmastolaissamme. Se on tavoite, jota myös pääministeri Orpo ja ministeri Mykkänen ovat Dubain ilmastokokouksessa pitäneet esillä.

Arvoisa puhemies! Metsien käyttö on kestävämmällä tasolla, ja maankäyttösektorin päästöt ovat kasvaneet vuosi vuodelta. Hiilinielujen kasvattamiseksi tarvitaan akuutteja toimia. Hallitus on kuitenkin viemässä tässä Suomea väärään suuntaan. On vitkuttelua vanhojen metsien suojelussa, on yritystä vesittää suojelun kriteeristöä poliittisesti. Hallitus ei ole tehnyt hakkuiden rajoittamiseksi lähimainkaan riittäviä toimia. Te leikkaatte jopa kosteikkoviljelyn tuen, vaikka se on tutkijoiden mielestä yksi maatalouden kaikkein kustannustehokkaimmista ilmastotoimista. Teiltä puuttuu täysin näkemys siitä, mitä maankäyttösektorin päästöille tulisi tehdä, ja se voi tulla Suomelle todella kalliiksi.

Arvoisa puhemies! Tämä nimittäin on myös talouskysymys. Jos ilmastomuutosta ei torjuta, sillä on valtavat taloudelliset vaikutukset niin Suomelle kuin Suomen yrityksille. Vihreä siirtymä on suomalaisille yrityksille ja viljelijöille suuri taloudellinen mahdollisuus. Toisaalta, jos Suomi ei saavuta ilmastotavoitteitaan, siitä koituu Suomelle taloudellisia seuraamuksia. Jos hallituksen valitsema linja jatkuu ja hiilinielut eivät lähde kasvuun, Suomi joutuu ostamaan päästövähennysyksiköitä muilta EU:n jäsenmailta. Käytännössä siis rahoittaisimme muiden maiden ilmastotoimia. Eikö olisi siis järkevämpää panostaa ilmastotoimiin täällä Suomessa ja tukea samalla suomalaisia yrityksiä?

Arvoisa puhemies! Haluan osoittaa, että hallituksen valinnoille on vaihtoehtoja. Me vihreät olemme esittäneet vaihtoehtobudjetissamme useita toimia, joilla maankäyttösektorin päästöjä voidaan vähentää ja hiilinieluja kasvattaa. Te voisitte rajoittaa hakkuita laskemalla Metsähallituksen tuottotavoitetta, te voisitte suojella vanhat ja luonnontilaiset metsät tieteilijöiden kriteerien mukaan. Te voisitte asettaa maankäytön muutosmaksun, valmistelu-työ oli pitkällä jo viime kauden loppupuolella. Te voisitte poistaa elinkeinoelämän murrosta jarruttavat kalliit ja ympäristön kannalta haitalliset verotuet. Hyvä hallitus ja arvoisa ministeri, vetoankin teihin, että vielä on mahdollisuus kääntää suuntaa.

Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä vastauksista turkistarhaukseen liittyen aiemmin. Me tiedämme, että turkiseläimet ovat älykkäitä tuntevia yksilöitä, mutta ne joutuvat elämään koko elämänsä hyvin ahtaissa häkeissä. Niillä ei ole mahdollisuuksia lajityypilliseen käyttäytymiseen, ja ne kärsivät sairauksista, stressistä ja käytöshäiriöistä. Tämän takia esimerkiksi Suomen Eläinlääkäriliitto on ottanut kantaa nykymuotoisen turkistarhauksen kieltämiseksi kokonaan Suomessa. Myös 80 prosenttia suomalaisista vastustaa nykymuotoista turkistarhausta. Kansalaisaloite turkistarhauksen alasajon puolesta keräsi lyhyessä ajassa yli 100 000 allekirjoitusta.

Arvoisa puhemies! Turkistarhaus on myös kannattamaton ala, jota hallitus nyt tekohengittää. Turkisten kysyntä nimittäin aidosti vähenee jatkuvasti maailmalla, ja lukuisat vaatevalmistajat ja muotitalot kieltäytyvät kokonaan turkisten käyttämisestä. Suomi todella on yksi viimeisiä maita, joissa turkistarhausta Euroopassa vielä harjoitetaan. Turkiseläinten pito-olosuhteet, ne ahtaavat häkit, joissa ei voi käyttäytyä sillä lajityypillisellä tavalla, ovat täysin vastoin uuden eläinten hyvinvointilain henkeä — toki siinäkin laissa olisi vielä paljon parantamisen varaa. Esimerkiksi Ruotsissa olemme jo nähneet, miten uudet velvoitteet eläinten hyvinvoinnin huomioimisesta ovat johtaneet turkistarhauksen lakkaamiseen kan-

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

nattamattomana. Sama on väistämättä edessä myös Suomessa, vaikka hallitus ehkä tältä nyt sulkeekin silmiään.

Vihreät todella on vaihtoehtobudjetissaan esittänyt 10 miljoonan luopumistukea turkistarhaajille alasta luopumiseen. Olisi aidosti reilumpaa tukea näitä ihmisiä siirtymässä kuin todella uskotella, että tämä elinkeino vielä tästä iäisyyteen jatkuu. Hallituksen olisi siis aika tunnustaa tosiasiat. Turkistarhaus on kestävä ja epäeettinen elinkeino, ja mitä nopeammin se ajetaan alas, sen parempi niin eläimille kuin turkistuottajillekin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

18.15 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Suomalainen maatalous kaipaa uudistamista, jotta se olisi kestävää niin tuottajan kuin ympäristön kannalta. Maataloudella on keskeinen rooli Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamisessa, ja ekologisesti kestävä ruuantuotanto on avain myös ruokaturvan parantamiseen. Voimme tehdä suomalaisesta maataloudesta maailman eettisintä ja kestäväntä. Se tarkoittaa viljelymenetelmien uudistamista hiiltä sitoviksi ja maan kasvukuntoa parantaviksi, kasvipohjaisen ruuantuotannon ja luomutuotannon lisäämistä, ravinteiden tehokkaampaa kierrätystä ja biokaasun tuotannon lisäämistä, turvepeltojen ilmastopäästöjen vähentämistä kosteikkoviljelyllä ja muin keinoin sekä perinnebiotooppien ylläpitoa. Maatalouden uudistaminen edellyttää merkittäviä muutoksia maataloustukiin. Tukijärjestelmää on uudistettava siten, että tuet ohjaavat ja kannustavat ruuantuotannon ohella ilmasto-, ympäristö- ja luontotoimiin.

Tämä ei valitettavasti hallituksen linjassa näy. Hallitus on linjannut tukevuksensa ruokaa tuottavaa maataloutta. Sinänsä hyvä linjaus, mutta on kuitenkin lyhytnäköistä asettaa ruuantuotanto vastakkain maatalouden ympäristötoimien kanssa. Päinvastoin, nyt on löydettävä keinot, joilla ruokaa voidaan tuottaa Suomessa niin, että samalla sidotaan hiiltä, vähennetään ravinnevalumia vesistöihin ja varmistetaan, että maatalouden ilmastopäästöt saadaan alenemaan kustannustehokkaasti. Tämä on myös maataloustuottajien etu.

Nostan yhden maa- ja metsätalousvaliokunnan kuulemisessa nousseen esimerkin. Tällä hetkellä CAP-tukia maksetaan edelleen ilman velvollisuutta tuottaa ruokaa. Ilmastopaneelin mukaan uusin tutkimus osoittaa, että noin kymmenen prosenttia tiloista, jotka saavat maataloustukia, ei ole myynyt edellisen tukikauden aikana ainuttakaan maataloustuotetta. Näiden peltopinta-alojen velvoittaminen tuottamaan joko ruokaa tai ilmastohyötyjä olisi kustannustehokasta ja kannatettavaa politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Keskeinen keino maatalouden ekologisen kestävyysparantamiseen on siirtyminen entistä enemmän kasvipohjaiseen ruuantuotantoon. Tavoitteeksi vihreät ovat asettaneet eläinperäisten tuotteiden kulutuksen vähintään puolittamisen vuoteen 2030 mennessä. Kotimaisen ruuantuotannon osalta siirtymä on tärkeää toteuttaa hallitusti ja vaiheittain maataloustukia uudelleen kohdentamalla. Tulevaa CAP-kautta ajatellen Suomen on aktiivisesti vaikutettava suunnanmuutokseen kohti ekologisesti kestävämpää maataloutta koko EU:ssa. Vihreiden vaihtoehtobudjettiin sisältyy kasvuohjelman laatiminen suomalaisen puhtaan kasvipohjaisen ruuan potentiaalin hyödyntämiseksi sekä pitkän aikavälin strategia kotimaisen ruuantuotannon uudistamiseksi ympäristön ja tuottajien kannalta kestäväksi. Näitä tavoitteita hallituskin toivottavasti edistää. Ajattelen myös, että ruokastrategiaa tulisi päivittää nimenomaan myös tästä näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Eläinten hyvinvoinnin parantamista on jatkettava määrätietoisesti. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa esitetään kymmenen miljoonan euron luopumistukea tur-

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

kistarhauksen hallittuun alasajoon. On vaikea ymmärtää, että hallitus haluaa tässä tilanteessa palauttaa turkistarhauksen takaisin maatalouden investointituen piiriin. Turkistarhaus on alana epäeettinen, eikä sillä ole tulevaisuutta. Siksi hallituksen pitäisi nyt keskittyä alan hallittuun alasajoon tuilla tekohengittämisen sijaan.

Eläinsuojeluvaltuutetun virka puolestaan on ollut tärkeä keino saada eläinten ääni kuuluviin asioiden valmistelussa, yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa. Eläinten hyvinvoinnin seuraaminen on ensiarvoisen tärkeää nyt, kun uusi laki eläinten hyvinvoinnista astuu voimaan, ja uusia parannuksia tähän lakiin on alettava valmistella viipymättä — se ei millään tavalla ole täydellinen. Vetoankin hallitukseen, että turkistarhauksen hallittua alasajoa ja eläinsuojeluvaltuutetun viran jatkamista harkitaan vielä uudelleen.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi totean, että hallituksen talouslinjassa jäävät huomiotta monet ilmaston, metsien, metsätalouden, maatalouden ja ruuantuotannon kannalta keskeiset kysymykset. Erityistä huolta herättää hallituksen kyvyttömyys kohdistaa kipeästi tarvittavia toimia maankäyttösektorin hiilinielun elvyttämiseen ja vanhojen metsien suojeluun. Luonnonsuojelun ja vesiensuojelun rahoituksen leikkaukset heikentävät vakavasti Suomen edellytyksiä torjua luontokatoa ja hillitä vesistöjen rehevöitymistä. Todella toivon, että erityisesti näihin vesiensuojelukysymyksiin hallitus vielä palaa, koska nyt näyttää siltä, että Saaristomereen kyllä satsataan mutta esimerkiksi sisävesien osalta vesiensuojelun rahoitusta merkittävästi leikataan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

18.21 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Täällä vaadittiin vasemmalta ja vihreistä kotieläintuotannon lopettamista ja siirtymistä pelkkään kasvintuotantoon. [Maria Ohisalo: Ei kai kukaan sellaista ole vaatinut?] — Siltä se kuulosti. — Tästä voisi tietysti puhua pitkäänkin, mutta otan nyt yhden argumentin, ja se oli tämä huoltovarmuus, ja se oli ehkä kaikista absurdein argumentti. Ei tarvita kuin yksi katovuosi, kun huoltovarmuus on mennyt ilman märehijöitä, nautoja, lampaita, ja muita kotieläimiä. Sitten kannattaisi myös tutustua sellaisiin termeihin kuin ”kasvukausi” ja ”lämpösumma” ja siihen, miten ne muuttuvat pohjoiseen päin mentäessä.

Tästä päästäänkin hyvin siihen, että perussuomalaiselle hallitukselle suuri kiitos hallitusohjelmasta — meillä on aivan sama maali. Meillä vain on tehtävänä kannustaa teitä, että te pääsette sinne maaliin.

Arvoisa puhemies! Tuotantoeläinten hyvinvointia kuvaamaan on määritelty eläimen viisi vapautta. Ne ovat vapaus nälästä, janosta ja aliravitsemuksesta, vapaus epämukavuudesta, vapaus kivuista, vammoista ja sairauksista, vapaus toteuttaa luontaisia käyttäytymistarpeita ja vapaus pelosta ja ahdistuksesta. [Mai Kivelä: Ei toteudu turkistarhoilla!] Kaikki hyvin loogisia ja myös kannattavan kotieläintuotannon edellytyksiä. Huonosti voiva eläin myös tuottaa huonosti.

Mikä on sitten asianlaita viljelijän vapauksien osalta? Ainakin kohtien 2, 3, 4 ja 5 osalta tätä voi pohtia. Onneksi nälkää tai janoa ei ainakaan Suomessa viljelijän tarvitse kokea, vaikka taloudellisesti tilanne on monella tilalla erittäin huono. Suurimmat viljelijöiden epämukavuuden, pelon ja ahdistuksen aiheuttajat tulevat kolmesta tekijästä: taloudellisesta tilanteesta, julkisesta keskustelusta ja epävarmuudesta tulevasta. Näiden seurauksena voi olla, ettei ole mahdollisuutta toteuttaa luontaisia käyttäytymistarpeita, nauttia elämis-

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

tä, työstä, vapaa-ajasta, perheestä — ihan siitä normaalista arkielämästä, juhlista puhumat-takaan.

Voisiko viljelijöiden toimintaympäristö paremmin tukea viljelijän vapauksien toteutu-mista? Voisiko julkinen keskustelu olla viljelijän roolia ruokaketjun perustana tukevaa ja kannustavaa? Voisiko politiikka, mukaan lukien puoluepolitiikka, olla pitkäjänteistä ja ruuan tuottajaa arvostavaa? Mediaa seuratessa tulee liian usein mieleen vanha sketsi poh-jalaiskäräjistä, jossa istunto alkaa tuomarin huudolla ”huutakaa se syyllinen sisään”.

”Ruoka hyvä, paitsi liha ja maito, mutta maatalous paha.” Tähän tiivistyy liian usein mo-nen kolumnistin, radioäänen, puoluepolitiikon, yhden asian liikehtijän, puolijulkimon ja monen muun varsin kirkasotsaisen mutta asioihin huonosti ja valikoiden perehtyneen ko-kemusasiantuntijan tulpat korvissa kovaan ääneen huutama viesti. [Sebastian Tynkkynen: Tuo oli hyvä! Todella hyvä!] — Kiitos. — Vastuullista? Eipä juuri. Luotettavaa? Tuskin. Rakentavaa? Varsin harvoin.

Nyt tulee sitten sellaista, josta ette varmaan tykkää yhtä paljon. [Jenna Simula: No anna tulla, me keitetään kyllä!] — Arvoisa puhemies! Minä tiedän sen, ja siksi täällä on niin kiva puhua.

Maa- ja metsätalousministeriön rahoista katosi budjettineuvotteluissa kymmeniä mil-joonia, kun maatalouden kriisirahoista käyttämättä jääneestä summasta vain osa käytetään maatalouteen. Myöskään turvepeltojen ilmastotoimiin aiemmin osoitettua 30:tä miljoonaa euroa ei näy kohdennettuna maatalouteen. Ennen vaaleja paljon puhutussa maatalouspoli-tiikan suunnanmuutoksessa suunta näyttää näiden valossa erikoiselta.

Maatalouden kehittämisrahasto Makeran hallitus on siirtämässä kehysmenettelyyn. Tämä on valtiovarainministeriölle joululahja, jota se on toivonut jo pitkään. Käytännössä kehysmenettelyyn siirtäminen tekee Makeran käytöstä erittäin jäykän ja tarvittavan rahoi-tuksen osoittamisesta vähintäänkin haastavaa. Valtiovarainministeri Purran ”täältä pesee” -puheita kuunnellessa voi vain toivoa, ettei suomalainen maatalous, suomalainen ruoka, Suomen huoltovarmuus ja Suomen ruokaturva ole seuraavaksi lahtipenkissä. [Jenna Simu-la: Älä huoli!]

Puolustettavaa maa- ja metsätalousministerillä riittää, mutta pelkästään meidän keskus-talaisten tuella hän ei tehtävässään onnistu. Tarvitsemme myös teitä, perussuomalaiset ja kokoomuslaiset. Olemme yhteisellä asialla.

Arvoisa puhemies! Tekemättömien töiden lista pitenee maa- ja metsätalousministerin pöydällä päivä päivältä, [Jenna Simula: Kiitos, keskusta!] ja nyt sinne oikealle: lista on ku-takuinkin se sama, jolla te perussuomalaiset ratsastitte oppositiossa viime vaalikaudella. Kysymys kuuluu ministerille: onko tämä lista teillä käytettävissä, ja ovatko siinä olevat asiat etenemässä? Jos ovat, niin toivottavasti mahdollisimman nopeasti — ystävällisenä kannustuksena.

Arvoisa puhemies! Keskustan kansanedustajat tekivät ministerille vastattavaksi kirjalli-sen kysymyksen koskien hallituksen suunnitelmia maaseudun kehittämisrahoitukseen kohdistuvista leikkauksista, mutta menen niihin seuraavassa puheessani. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

18.26 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomalaisilla on vakava huoli maaseudun tilanteesta. Hallitus on kuitenkin toteuttamassa mittavat leikkaustoimenpiteet maaseudun ihmisten arkeen, asumiseen, elämiseen ja yrittämiseen. Hallitusohjelmakir-

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

jausten mukaisesti pelkästään maaseudun kehittämisen rahoituksesta ollaan leikkaamassa EU-vastinrahojen todennäköisen menettämisen myötä jopa yli 200 miljoonaa euroa.

Hallituspuolueet, perustelette, että kaikesta on pakko säästää. Mutta ei — ei kaikesta säästetä. Meillä on yhteinen käsitys siitä, että turvallisuudesta ei tingitä, mutta myös omavaraisuus on iso turvallisuuskysymys. Jotta Suomi on energian ja ruuantuotannossa omavarainen, tulee maaseudulla asumisen, elämisen ja yrittämisen olla mahdollista.

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah, hallitusohjelmassa lupaatte maaseudulle elinvoimaa. Ihmettelen, miksi teette säästöjä maaseudun rahoihin ja vielä päälle olette nostamassa ruuan arvonlisäveroprosenttia. Äskен tätä tiedusteltiin, mutta tiedustelen vielä uudelleen, kun ei vastausta saatu: kannatatteko tätä perussuomalaisten esitystä ruuan alvin nostosta? [Jenna Simula: Löysittekö sellaisen kirjauksen?]

Arvoisa puhemies! Tukimaksatuksen lisäksi maatilat ovat joutuneet odottamaan investointiavustuksia. Syksyn aikana tästä on tullut paljon yhteydenottoja. Erään esimerkkitapausten mukaan tilan puolelta oli elokuussa paperit kunnossa, päätös myöskin investointiavustukseen, ja tiedotettiin, että maksatus alkaa syksyn aikana. Syksy on odoteltu näitä rahoja. Viime viikolla tuli tiedote, että ehkä tammikuun aikana voi alkaa odottaa näitä myönnettyjä investointitukia ja korkotukilainoja. Jokainen varmasti ymmärtää, mitä tämä maksaa tilalle, kun väliaikaisella rahoituksella jatketaan ja ylimääräiset korot juoksevat kuukausikaupalla.

Olen yrittänyt päästä tästä ongelmasta perille. Syy vieritetään Ruokavirastolle tai hankalille virkamiehille. Lieneekö syy tässä. Ruokavirasto on maa- ja metsätalousministeriön alaisuudessa, ja nyt tulisi ottaa tilanne topakasti haltuun, ettei vastaava enää ensi vuonna toistu. Viljelijöiden rahaa palaa hukkaan turhaan, ja kukaan ei ota vastuuta tilanteesta.

Arvoisa ministeri, arvoisat hallituspuolueet! Tämä on tilojen kannalta todella tukala tilanne, ja rahalliset seuraukset ovat merkittäviä. Haluan vielä tiedustella: Onko maa- ja metsätalousministeri perannut juuriaan myöten, mistä nämä ongelmat johtuvat? Varmasti syytely ei vie tässä eteenpäin, mutta nyt olisi perusteellisesti selvitettävä, että vastaavaa ei enää pääse tapahtumaan. Onko Ruokavirastolla ollut riittäviä resursseja käytettävissään, ja onko tästä tehty relevanttia selvitystä?

Arvoisa puhemies! Edustaja Kallio nosti esille tämän tälle vuodelle myönnetyn 120 miljoonan euron kustannustuen, joka edellisen hallituksen aikaan päätettiin. Ministeri Essayah, kommentoitte viime helmikuussa täällä eduskunnassa: ”On hyvä muistaa, että korkojen nousu jo yksistään on nostanut 140 miljoonaa maatalouden kustannuksia elikkä tämä 120 miljoonaa ei vielä riitä edes korkojen nousun kattamiseen.” Eli vaaditte ennen vaaleja maataloudelle suurempaa tukea, mutta syksyn budjettiriihessä veitte leijonanosan tästä 120 miljoonasta pois ruuantuottajilta. Miten ihmeessä selitätte tämän viljelijöille, jotka ovat ehkä kovemmassa ahdingossa kuin koskaan aiemmin? En hyväksy selitykseksi sitä, että kriteerit ovat olleet huonot. Teillä on nyt valta ja vastuu kohdentaa maatalouden rahat niin, että ne ohjautuvat ruuantuotantoon omavaraisuutta turvaamaan.

Arvoisa herra puhemies! Haluaisin vielä kysyä, mihin nämä rahat ovat kadonneet. Ovatko ne vielä viljelijöiden käytettävissä, vai missä ne ovat? Useamman kerran ollaan syksyn aikana tätä tiedusteltu.

Arvoisa puhemies! Vielä nostan yhden harmillisen asian tässä loppuun: Luonnonvarakeskuksen keskittämissuunnitelmat. Useista paikoista, esimerkiksi Suonenjoelta, Enonkoskelta, Ruukista ollaan lakkauttamassa toimipisteitä. Ehkä kaikista harmillisin näistä on

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

Ruukin nautatutkimukseen keskittyvä tila. Halusin tämän vielä nostaa esille, ja toivoisin, että löydettäisiin ratkaisu, että näitä ei tarvitse lähteä lakkauttamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän vielä ministeri Essayahille kahden minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron, minkä jälkeen tämän pääluokan käsittelyyn tässä yhteydessä varattu aika on päättynyt. — Ministeri Essayah. [Sari Essayah: Kaksi minuuttia ko paikalta?] — Kyllä.

18.31 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Anteeksi, jän tuohon edustajalle vastaamaan, kun oikaisin häntä, ja voin tässä julkisestikin oikaista. Hän luetteli tuossa lopussa näitä Luken toimipisteitä, siellä tapahtuvia supistuksia, mutta esimerkiksi Suonenjokea ei olla lakkauttamassa. Siellä muistaakseni kasvihuoneita ollaan siirtämässä toiseen Luken toimipisteeseen, jolloinka sitten saadaan kustannukset kohdistettua paremmin ja toisaalta ennen kaikkea siihen arvokkaaseen tutkimustyöhön, ei niinkään hajallaan olevaan infraan.

Kiitoksia näistä erinomaisen hyvistä puheenvuoroista. Vielä ehkä edustaja Siposelle sen verran ensinnäkin näistä energiatuista, jotka oli tarkoitettu lannoitteisiin ja energian tukeamiseen, että edellinen hallitus todellakin, niin kuin itsekkin totesitte siinä puheenvuorossa, teki sellaiset kriteerit, että näitä ei pystytty siinä mittakaavassa käyttämään. Valtiovarainministeriössä kun on tällainen niin sanottu kriisituki, niin se tulee käyttää juuri siihen tarkoitukseen, elikkä sitä ei pystytä muuttamaan johonkin muuhun tarkoitukseen. Jos ajatellaan vaikkapa TEMin puolella olevia, samalla tavalla kansalaisille kohdistettuja, korkeisiin sähkönhintoihin liittyneitä tukia, niitähän jäi myöskin — muistelen, oliko peräti 100 miljoonaa — käyttämättä. Ei niitä voitu uudelleen kohdentaa, kun täytyy muistaa, että se raha ei ole sellaista rahaa, joka olisi jossakin olemassa, vaan meidän taloudellinen tilanteemme huomioiden se on kaikki puhdasta velkarahaa. Se on kaikki puhdasta velkarahaa, ja silloin sellaisissa tilanteissa, jos meillä on joku tukimuoto, jossa on huonosti muotoillut kriteeristöt ja sitä jää käyttämättä, niin sitä velkarahaa ei lähdetä sitten muuhun kohteeseen viemään. Tämä on ihan tällainen perusasia valtiovarainministeriön rahankäytössä ja koko hallituksen rahankäytössä.

Sitten tietysti, totta kai, hyviä kannusteita tuli myöskin tulevaisuutta varten. Pyrimme mahdollisuuksien mukaan nimenomaan maaseudun elinvoimasta pitämään huolta, ja tällä hetkellä ministeriössä katsomme, että pystyisimme nimenomaisesti näitä maaseudun kehittämiseen ja vastaavaan liittyviä rahoituksia järjestämään niin, että mahdollisimman vähän tulee haittaa [Puhemies koputtaa] maaseudun elinvoimaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja niitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa.

Pääluokan käsittely keskeytettiin kello 18.34.

Pääluokan käsittelyä jatkettiin kello 21.45.

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua maa- ja metsätalousministeriön pääluokasta 30. — Keskustelu jatkuu, ensimmäinen puheenvuoro, Eskelinen, Seppo, poissa. Edustaja Koskela, Minja, poissa. — Edustaja Mehtälä on paikalla, olkaa hyvä.

21.46 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ministeri on jo täältä karannut. Tämä puheenvuoro jäi käyttämättä silloin juuri ennen kuin tuli tämä katkos, mutta nostan muutamia asioita esille. Käydäänpä vielä läpi tätä hallitusohjelmaa ja tätä maatalousosiota siinä.

Ministeri antoi vastauksen, että kriisitukia ei ole mahdollista enää käyttää. No ei varmaankaan, mutta se, onko tehty toimenpiteitä niin, että niitä olisi ollut mahdollista käyttää, on sitten jo eri juttu. Yksittäisten maatilojen kohdalla tämä kriisituki oli hyvin merkittävä. Valtiokonttorihan maksoi sen sähköisellä hakemuksella kahden vuorokauden sisällä, kun hakemuksen laittoi sisään, ja se oli lannoitteitten ostoon merkittävä apu.

No sitten tämän kansallisen tuen leikkaus, 137,5 miljoonaa euroa, koskettaa myös maatiloja välillisesti. Hallitushan lähti siitä ajatuksesta, että ruoantuotantoon ei tehdä leikkauksia elikkä tukimenetyksiä, mutta tämän kautta tulee kyllä.

Sitten tämä tukimaksujen viivästyminen on tuottanut kuluja melkoisia määriä aktiiviruuantuottajille, ja sitä ei ole millään tavalla huomioitu.

Ja sitten tämä tuotantorakennusten kiinteistövero: viime kaudella oli vapautettu kiinteistöverosta nämä tuotantorakennukset, mutta sitä ei nyt tänä vuonna sitten ole.

Eli kyllä näistä vaan kummasti kertyy aktiiviruuantuottajillekin näitä tukimenetyksiä, vaikka hallitus toisin ohjelmassaan sanoo.

No sitten tuosta, että hallitus ei nosta viljelijän arjen kustannuksia. Se on valtavan hyvä kirjaus, mutta nyt tässä vaiheessa, kun jo kolme ja puoli kuukautta ollaan tehty töitä, talousvaliokunnassakin on tullut vastaan asia, jossa maatilojen hallinnollista kustannusta elikkä arjen kustannusta lisätään biokaasulaitosten todentamisvelvoitteen kautta. Ne kustannukset olivat 5 000—8 000 euroa per tila ylimääräistä rahamenoa. Me saimme kyllä edustaja Kulmunin kanssa tätä todentamisvelvoitetta kevennettyä, ja siinä ei tule kuluja sitten niin paljon kuin mitä alustavasti oli kerrottu.

Toinen asia, mikä oli lunastuslupalain käsittelyssä: Hallitus ei ottanut mitään aktiivista roolia siihen, että meillä sähköverkkojen alle jäävän maan lunastuslakia käsiteltäisiin kiireellisesti. Saatiin edustaja Kulmunin kanssa kuitenkin mietintöön hallituksen hyväksymä lausunto tästä, että nämä maanlunastusasiat otetaan kiireellisesti käsittelyyn, mikä on ehdottoman tärkeä asia jatkoon kannalta.

No sitten minä otan tähän maatalousosioon liittyen vihreitten ja vasemmiston osalle:

Täällä on puhuttu paljon siitä, miten luonto tuhoutuu ja peltujen ja metsien eliöt vähenevät ja niin edelleen. Minä en oikein nyt ymmärrä tätä puhetta siinä mielessä, että kun meillä on Lontoon luonnontieteellinen seura tehnyt tutkimusta vuodesta 1975 lähtien 50 vuoden aikana, niin meillä on Suomessa, Ruotsissa ja, oliko se, Kyproksella luonto säilynyt parhaiten Euroopan maista tämän 50 vuoden aikana.

Sitten jos ajatellaan sitä, mitä arjen kustannusta tästä aiheutuu viljelijöille, niin otan esimerkin. Meillä tuli tällainen yva-hanke, tuulivoimahanke, kesken pellon valtaojan kaivuun, ja sieltä löydettiin viitasammakoita. Meille on tullut tällä hetkellä hallinnollista kustannusta lähes 50 000 euroa, ja ojaa ei ole vielä kaivettu. Ylempi viranomainen teki lupamääräyksen ojan kaivamisesta, mutta luonnonsuojeluyksikkö teki päätöksen, että ojaa ei

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

perata. Minä sanoin, että miten se on mahdollista, kun ylempi viranomainen tekee tällaisen päätöksen, niin sanottiin, että teette luonnonsuojelurikoksen, jos menette perkaamaan sitä ojaa. Tämmöisessä maassa me nyt elämme.

No tulevaisuudesta sen verran vaan, että tein kirjallisen kysymyksen maatalosaosakeyhtiöitten sukupolvenvaihdoksista, ja ministeri meinasi, että jatketaan entiseen malliin. Siinä on tulevaisuudessa meille ja hallitukselle suurin haaste, että meillä nuoret tuottajat aktiivisesti lähtevät tiloja hoitamaan jatkossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kinnari poissa, edustaja Jukkola poissa, edustaja Kauma poissa. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

21.51 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa rouva puhemies! Valtionhallinnon keskeinen tehtävä on kestävässä kotimaisessa ruokajärjestelmässä, joka on osa huoltovarmuutta ja perustuu kotimaiseen maataloustuotantoon. Suomessa käytetyistä elintarvikkeista 80 prosenttia on kotimaisia. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahaa yhteensä noin 2,7 miljardia euroa, ja muutokset aiempaan ovat tässä taloudellisessa tilanteessa varsin maltillisia. Kasvava merkitys on myös ruokaturvallisuudella, puhtaan veden varmistamisella, eläin- ja kasvitautien hallinnalla, luonnonvaratalouteen perustuvien elinkeinojen kilpailukyvyllä sekä maaseudun elinvoimaisuudella. Suomalainen ruoka on tuotettu sydämellä ja pieteetillä. Se on laadukasta ja maistuvaa sekä noudattaa myös kaikkia asetettuja kriteerejä. Jäljitettävyyks on muun muassa varsin taattu. Samaa vaatimusta toivoisi noudatettavan myös tuontiruualta, se olisi tasa-arvoista.

Luonnonvarakeskuksen ennusteen mukaan maatalouden kannattavuus heikkenee tulevalla vuonna vuoteen 2022 verrattuna muun muassa alhaisemman sadon, alhaisempien viljan hintojen ja etenkin suurempien lannoite- ja energiakustannusten myötä. Maatalouden kokonaislaskelman mukaan yrittäjätulo on noin 40 prosenttia vähemmän kuin viiden edellisen vuoden keskiarvo, ja näin ollen maatilojen keskimääräinen yrittäjätulo jää vaatimatomaan 15 000 euroon. Maatilojen tulo- ja kannattavuuskehitys riippuu maataloustuote- ja panosmarkkinoista, joilla on koettu viime aikoina nopeita muutoksia. Alkutuottajan asemaa ja koko elintarvikeketjun tasapainoa on kehitettävä nykyistä oikeudenmukaisempaan suuntaan elintarvikemarkkinoita, kilpailua ja hankintalakia muuttamalla sekä elintarvikemarkkinavaltuutetun tiedonsaantioikeuksia parantamalla. Myös alkutuottajien sopimusasemaa on parannettava.

Näin elintarvikemarkkinatoimiin talousarviossa osoitetaan 4 miljoonaa euroa lisärahoitusta. Olennaista on tukea elintarvikesektorin kasvua, kilpailukykyä ja maatalouden kannattavuutta lisäämällä vientiä. Tämä parantaa meidän huoltovarmuutta, sillä vientirauka-aineella voidaan kompensoida mahdollisia häiriötilanteita muussa tarjonnassa.

Ruokaviraston toiminnan vahvistamiseen osoitetaan 5 miljoonaa euroa. Ruokaviraston keskeisenä tehtävänä on huolehtia maataloustukien maksatuksesta oikein ja ajallaan. Viraston tulee toimia tehokkaasti ja huolehtia asiakaskeskeisestä toiminnasta. Nythän on niin, että häntä on heiluttanut koiraa. Toimintaa on kehitettävä siten, etteivät viljelijät joudu kärsimään viranomaisten toiminnan viiveestä.

Arvoisa puhemies! Kuten valtiovarainvaliokunta toteaa, kestävä metsätalous on ollut vuosikymmenten ajan Suomen hyvinvoinnin perusta ja metsäsektorilla on suuri kansantaloudellinen vaikutus niin taloudellisten, sosiaalisten kuin ekologisten hyötyjen näkökulmasta. Vuonna 2024 satsataan muun muassa metsien kestäväan kasvuun, talousmet-

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

sien monimuotoisuuteen, metsäalan uudistamiseen sekä kilpailukykyyn. Näitä edistävinä toimina parannetaan alan kasvukyvyn edellytyksiä kehittämishankkein, tietopohjaa kehittämällä sekä toteuttamalla tki-ohjelmaa, jolla voidaan tukea korkean arvonlisäveron tuotteiden kehitystyötä ja biotalousstrategian toteutusta.

Arvoisa puhemies! Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen esitetään 8,85 miljoonaa euroa. On välttämätöntä, että suojeltujen eläinten aiheuttamat vahingot korvataan täysimääräisenä. On myös havahduttava suurpeto-ongelmaan. Kuten maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä todetaan, on kannanhoidollinen metsästys välttämätöntä sosiaalisen kestävyuden turvaamiseksi muiden rinnakkaiseloja parantavien toimien ohella.

Suurpetojen suojelussa tulee ottaa huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet. Erityisesti meillä Varsinais-Suomessa on välittömästi päästävä toimenpiteeseen. Tilanne on kestävä. Susikuljetuksia järjestetään parhaillaan 80 lapselle. Useampikin olisi tarpeessa, mutta resurssit ja kapasiteetti eivät riitä. Tilanteeseen on tultava pikaisesti ratkaisu. On myös huomioitava, että kaikki tuhot eivät ole rahallakaan korvattavissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola poissa, edustaja Pitko poissa. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

21.56 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Viljelijän tuntipalkka oli viime vuonna 6,4 euroa. Kuka muu tässä yhteiskunnassa tekisi niin merkittävää ja tärkeää työtä sillä palkalla? Viljelijät ovat siis suuremmassa kriisissä nyt kuin edellisenä vuonna, jolloin heille haettiin kriisipakettia. Kuten edustaja Mehtälä kertoi tästä kustannustuesta, kun osa jäi käyttämättä, valtio ei sitä takaisin viljelijälle ohjannut, vaikka tilanne on nyt entistä huonompi. Viime kaudella täällä salissa huudettiin kovaan ääneen aivan kaikista niistä puolueista, jotka ovat nyt hallitusvastuussa, miksi ei anneta enemmän rahaa, miksi ei tehdä enemmän. Nyt, kun tämä porukka on vastuussa, ei tehdä yhtään mitään. No, toisaalta olen kiitollinen hallitusohjelmakirjauksista. Siellä ei kohdistu viljelijöihin suoranaisia leikkauksia, mutta olen peloissani siitä, toteutuuko tuo hallitusohjelma.

Hallitusohjelmassa luvataan, että elintarvikemarkkinaketju käydään läpi ja epäoikeudenmukaisuudet korjataan. Vaadin ja pyydän, että näin myös tapahtuu. Sen tulee tapahtua riittävän pian, että sillä ehtii olla vaikutuksia, niin että maatilojen tuotanto on kannattavaa. Siitä hyötyvät kaikki. Suomalainen kuluttaja saa maailman puhtainta — tutkitusti puhtainta — ruokaa, turvallista ja jäljitettävää ruokaa. Siitä hyötyvät myös eläimet, sillä Suomen kotieläintalous on sillä tasolla, että vertaisia saa hakea muualta maailmasta. Vielä viime kaudella uudistimme eläinten hyvinvointilain, ja se auttaa vielä askelissa eteenpäin aivan sinne kärkeen. Samalla kun tuemme sitä, että viljelijä pystyy jatkamaan toimiaan, tuemme sitä, että kulttuurimaisema maaseudulla säilyy, tuemme perinnebiotooppeja. Tuemme sitä, että näemme laiduntavia eläimiä ja että pääskyt jatkossakin voivat siellä maaseudulla elää.

Muutamia huomioita päivällisestä tämän pääluokan keskustelusta.

Edustaja Simula nosti, puheenjohtaja Simula, aivan oikein sen, että hallitusohjelmassa on luvattu purkaa normeja, ja kannusti ministeriä siihen. Nyt haluankin viestiä teille ja kysyä ministeriltä, jos hän kuuntelee näitä tai lukee puheenvuoroja jäljestäpäin, että toivottavasti tämä nyt toteutuu myöskin erilaisissa asetuksissa, joita hän laittaa voimaan, olipa kyse sitten vaikkapa tämän eläinten hyvinvointilainsäädännön asetuksista. Ei voi olla niin, että tuotetaan kustannuksia, joita ei korvata. Eli jos vaatimukset lisääntyvät hallitusohjel-

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

man vastaisesti, niin ne täytyy ehdottomasti viljelijöille korvata, että se kilpailukyky edes nykyisellään säilyisi.

Myöskin haluan kommentoida itse ministerin sanomisia Metsäkeskusten osalta. Hän totesi, että karsitaan seinistä, ei henkilöstöstä, mutta Metsäkeskuksessa on juuri esitetty 50 henkilötövuoden karsimista. Ihmisiä potkitaan jopa kymmenien vuosien työuran jälkeen kylmästi pihalle, ja tällä on merkitystä myöskin siihen, että tukipäätökset, metsän puolen eri kannustetuet Metkan tai Kemeran osalta, viivästyvät. Mikä on erityisen merkittävää, Metsäkeskus on ollut tässä kentässä sellainen puolueeton toimija, jonka sanaan ovat luottaneet aika hienosti sekä ne ihmiset, jotka pelkäävät metsien käyttöä, että ne ihmiset, jotka haluavat niitä käyttää. Jos meiltä häviää tällainen puolueeton keskustelukumppani, asiantuntijakumppani, maakunnista, sillä voi olla iso merkitys siihen, saammeko hoitotöitä tehtyä, saammeko erilaisia kestävyystoimia entistä enemmän käytäntöön, saammeko metsien käyttöä jatkaa kestävästi. Siksi toivoisinkin, että tämän leikkauksen vaikutuksia yritettäisiin nyt kaikin keinoin vähentää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

22.02 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Turvataksemme maailman laadukkaimman, suomalaisen, ruoan tulevaisuuden, meidän on kyettävä kasvattamaan ruokaketjun arvonalisää, saatava lisää euroja koko elintarvikeketjuun, ja meidän on etenkin saatava lisää euroja maataloilta.

Kuluttajien ostovoima on kuitenkin rajallinen, ja tällä hetkellä sitä nakertavat niin inflaatio kuin kiivaasti nousseet korotkin. Kotimainen elintarvikekauppa tuntuu tässä tilanteessa keskittyvän ohjaamaan kuluttajia omien tuotemerkkiensä äärelle. Näihin käytettävät raaka-aineet haalitaan pahimmillaan sieltä, mistä halvimalla saadaan, ja viime viikkojen uutisista olemmekin voineet lukea, että toinen valtakaupparyhmittymistä ei tyydy enää edes koko Suomen laajuiseen omaan tuotemerkkiinsä, vaan suunnittelee lakkauttavansa Suomeen keskittyneen tuotemerkkinsä ja lanseeraavansa koko Itämeren laajuisen tuotemerkin, jossa raaka-aineiden hankintakin tietävästi tehdään koko Itämeren alueelta.

Arvoisa puhemies! On selvää, että korkeammilla tuotantostandardeilla, paremmalla eläinterveydellä, paremmilla työehdoilla, korkeammalla byrokratialla ja rankempien sääolosuhteiden oloissa tuotetut maailman laadukkaimmat suomalaiset raaka-aineet eivät tule pärjäämään tässä halpuutuksen uudessa aallossa. Siksi me tarvitsemmekin maailman laadukkaimmille tuotteillemme kotimarkkinan rinnalle uusia markkinoita, joilta voidaan tuotteillemme saada oikea hinta. Omassa vaihtoehdossamme keskustana ehdotamme, että maa- ja metsätalousministeriön johdolla otettaisiin entistä vahvempi rooli ja vastuu elintarvikeviennistä, etenkin viennin koordinoinnista elintarvikealan toimijoiden kesken. Ja talousarvion asiantuntijakuulemisten perusteella on nyt kuitenkin todettavissa, että hallituksen nyt esittämillä toimilla ei elintarvikeviennissä olla ottamassa askelta eteen- vaan taaksepäin. Uusi toimintamalli, josta on puhuttu, jota ollaan lanseeraamassa, on lopettamassa pitkäjänteisen vientitoiminnan tukemisen ja hajauttamassa vientitoimia.

Arvoisa puhemies! Keskusta edellyttää hallitusohjelman mukaista rahoitusta vientiponnisteluihin sekä vaatii vientitoiminnan uudelleenorganisointia, tehostamista ja hallituksen pitkäjänteistä sitoutumista maailman laadukkaimpien elintarvikkeiden arvonalisän vahvistamiseen viennin avulla. Kotimaan paremman maansisäisen vientitoiminnan koordinoimisen lisäksi myös maamme lähetystöt ja konsulaatit ulkomailla pitää valjastaa nykyistä pa-

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

remmin vientitoimiin, kuten on menestyksekkäästi toimittu jo esimerkiksi Irlannissa ja Tanskassa.

Arvoisa puhemies! Malleja kannattavan viennin vahvistamisesta on siis olemassa jo Euroopassakin. Nyt näihin esimerkkeihin, malleihin ja selvitystöihin on tartuttava, jotta maatalouden ja jalostavan teollisuuden tulevaisuus pystytään Suomessa turvaamaan. Hallitusohjelmassa on elintarvikeviennistä hyviä kirjauksia. Maa- ja metsätalousministeriltä on tänäänkin kuultu hyviä puheita elintarvikevientiin panostamisesta. Voi sanoa, että tekstit ja puheet ovat olleet siis hyviä, vain teot ja konkreettiset päätökset puuttuvat, ja niitä tekoja ja konkreettisia päätöksiä, parannuksia, vientiin satsaamista, vientimahdollisuuksien vahvistamista me keskustassa edellytämme ja vaadimme pikaisesti toteutettaviksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

22.07 Mikko Polvinen ps: Arvoisa, kunnioitettu herra puhemies! Meidän Itä-Suomen asukkaiden riesana ovat olleet kesyntyneet suurpedot. Yhtenä vaikuttavana tekijänä on pidetty haaskaruokinnan runsasta määrää. Pelkästään kotikunnassani Kuhmossa, jossa muuten suurpeto-ongelmien perinteet ovat olleet vakavana lähes 20 vuotta, katseluhaaskoille ajetaan eläinperäistä haaskaa yli 20 000 kiloa vuosittain. Tämä ei voi olla kesyttämättä villieläimiä. On selvää, että suurpetojen pihakäynnit ja metsästyskoiravahingot ovat osin haaskaruokinnan aiheuttamia. Suurpetojen aiheuttamat porovahingot ja koiravahingot maksavat vuosittain mittavasti. Meillä ei ole tällaiseen tuhlaamiseen varaa suurpetosuojelun nimissä.

Koska ministeri ei ole paikalla vastaamassa kysymykseeni haaskalain aikataulusta, niin tyydyn mainitsemaan, että tämän hallituksen toimien seurauksena lupia suden kannanhoitolliseen metsästyksen on myönnetty.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

22.09 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Maataloutta on uudistettava kestävämmäksi niin ympäristön kuin tuottajan kannalta, ja siitä on tehtävä nykyistä kriisinkestävämpää ja omavaraisempaa. Tämä vaatii koko ruokajärjestelmän uudelleensuunnittelemista.

Omavaraisuuden lisäämiseksi on vähennettävä fossiilienergialla valmistettuja tuontilannoitteita ja sen sijaan hyödynnettävä lannan ravinteita. Meillä kotieläintuotanto on hyvin keskittynyttä ja lannan kuljettaminen pitkiä matkoja on kallista, mikä tekee ravinteiden kierrättämisestä haasteellista. Jotta pystymme vahvistamaan kotieläintuotannon omavaraisuutta, tulisikin tuotanto järjestää nykyistä tasaisemmin, jotta voidaan hyödyntää paremmin lähellä tuotettuja rehuja ja lantaa.

Omavaraisuuden parantamiseksi rehun peltoalaa pitää käyttää suoraan ihmisruuan tuotantoon ja vähentää eläintuotantoa nykyisestä. Niin ikään tuotantotapoja on ohjattava ilmasto- ja luontoystävällisempään suuntaan. Samoin on jatkettava määrätietoisesti eläinten hyvinvoinnin parantamista.

Ruokajärjestelmän kestävyysmurros vaatii tukien ohjaamista tavoitteiden mukaisesti. Tätä työtä tulee tehdä sekä kansallisilla tuilla että vaikuttamalla EU:n tukijärjestelmiin. Harmillisesti kestävyysmuutoksen sijaan Suomen maatalouspolitiikan päämäärä tuntuu olevan nykyisen kehityskulun vahvistaminen. Meidän pitäisi päinvastoin edistää niitä rat-

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

kaisuja, joilla tuotantoa jaetaan alueellisesti yhä tasaisemmin. Hajautettu järjestelmä kestää paremmin ulkoisia riskejä ja tukee sekä ihmisten että ympäristön hyvinvointia.

Energiaomavaraisuuden vahvistamiseksi tarvitaan lisää tilakohtaista biokaasun tuotantoa. Kaiken biokaasun tuotannon edistämiseksi biokaasustrategia tulisi uudistaa. Nyt erilaiset biokaasuun liittyvät tuet ovat hyvin hajanaisia, ja niitä myöntää niin maa- ja metsätalousministeriö kuin työ- ja elinkeinoministeriö. Tarvitaan parempaa informointia, selkeämpää tukirakennetta ja lainsäädäntöä biokaasun tuotannon vauhdittamiseksi.

Arvoisa puhemies! Eläinten laidunnus luonnonlaitumilla on erinomainen esimerkki luontopositiivisesta maataloustuotannosta. Eläimet tekevät korvaamatonta työtä ylläpitämällä luonnon monimuotoisuutta laitumilla samanaikaisesti, kun ne saavat sieltä ruokansa. Viljelijät ovat tehneet ympäristösopimukset, joiden perusteella heille maksetaan luonnonlaiduntukea.

Nyt Ruokavirasto on yllättäen muuttanut ympäristötuen tulkintoja. Tämän johdosta maksetun tuen määrä on monen tuottajan kohdalla pienentynyt niin merkittävästi, ettei laiduntaminen ole enää taloudellisesti mahdollista. Niinpä eläinten merkittävä luontotyö päättyy ja luonnonlaidunten luontoarvot romahtavat laitumen umpeutuessa. Tämä yhtäkertainen tulkinnan muutos ei johdu muuttuneesta EU-säätelystä, vaan tämä on Suomen aivan oma tulkinta, tulkinta, jolla heikennetään merkittävästi sekä luonnon monimuotoisuutta että laiduneläinten pitämistä, ja tämä tehdään aikana, jolloin luontokato kiihtyy ja kohdistuu luonnonlaitumiin, jotka ovat kaikki uhanalaisia.

Miten ihmeessä hallitus, joka on kertonut pitävänsä maataloustuottajien puolta ja sanoo pysäyttävänsä luontokadon ja edistävänsä luontopositiivisuutta, on tuhoamassa tämän toimivan luonnonlaiduntukijärjestelmän? Tämä on myös vastoin Suomen CAP-suunnitelmaa, jossa on sitouduttu luonnon monimuotoisuuden edistämiseen maataloudessa. Luonnonlaidunten ylläpito on keino, jolla luonnonsuojelijat ja maanviljelijät yhdessä tekevät parempaa ja monimuotoisempaa luontoa. Tämä on keino, jossa vastakkainasettelun sijaan on löydetty yhteinen toimiva malli. Siksi on aivan pöyristyttävää, että tästä keinosta maa- ja metsätalousministeriö on nyt luopumassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

22.13 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Olen erittäin vahvasti samaa mieltä edustaja Mikkosen kanssa tästä luonnonlaidunasiasta. On aivan toivotonta ajatella, että monien hehtaarien, jopa kymmenien hehtaarien alueella kaikki kivirauniot pitäisi osata piirtää aarilleen oikein ja merkitä karttaan ja ilmoittaa pinta-alat täsmällisesti. Se on aivan mahdoton tehtävä. Kun tämä luonnonlaitumien byrokratia lisääntyy, niin aika vaikea on selviytyä siitä rastista, ja moni jättää tämän kannusteen käyttämättä.

Sen sijaan mitä tulee kotieläintilojen hajautukseen, niin ehkä teidän toimenne eivät aivan johdonmukaisia ole. Olette puhuneet vihreässä puolueessa aika paljon ympäristön kannalta haitallisista tuista, ja niiden tukien joukossa on aina esiintynyt esimerkiksi kotieläintuet. Olisin erittäin mielissäni siitä, jos meillä olisi yhteinen näkemys siitä, että myös pienet kotieläintilat tulisivat jatkossa kannattaviksi, mutta tämä tilojen koon suureneminen on tietysti seurausta rakennekehityksestä, joka johtuu siitä, että muuten maatiloilla ei kannattavuutta saa.

Yksi keino siihen kannattavuuden parantamiseen olisi se, että Suomessa suomalaiset julkiset ruokahankinnat tehtäisiin niin, että ne tukevat suomalaista maataloutta. Tiilikaisen

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

ministerinä ollessa Eduskunnan ruokaryhmänkin painostama...Vedin silloin Eduskunnan ruokaryhmää ja lähiruokakerhoa, ja toivon muuten, että se viritellään uudestaan. Nyt kun edustaja Myllykoski on siirtynyt pois täältä, niin pitäisi valita uusi puheenjohtaja, ja toivon, että se alkaa uudelleen toimia. Meidän toimestamme potkittiin liikkeelle sellainen paperi, josta tuli ensinnäkin valtioneuvoston periaatepäätös niin, että julkiset ruokahankinnat pyrittiin toteuttamaan kotimaisella ruualla, ja sitten valtuustoihin, kuntiin tehtiin tällaiset malliasiakirjat. Niitä levisi hyvin moneen kymmeneen, muistaakseni 80 kuntaan, joissa tehtiin tällainen päätös. No nyt kun hyvinvointialueet ovat aloittaneet, niin oikeastaan tältä työltä on osin mennyt pohja pois, koska siellä hyvinvointialueilla tehdään hankinnat sieltä, mistä halvimalla saadaan. Toivoisin, että tämä periaatepäätös tehtäisiin uudelleen myös tällä hallituskaudella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

22.16 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edellisissä puheenvuoroissa on käsitelty kolmea kokonaisuutta: Ruokaviraston toimintaa, luonnonlaidunten tukia sekä petopolitiikkaa. Mikä näitä kaikkia otsikoita yhdistää? Näitä yhdistää suomalainen viranomaistoiminta, suomalainen hallintobyrokratia.

On täysin kestävätilanne, että tälläkin hetkellä Hyrrä-järjestelmän toimimattomuuden takia meillä on Suomessa sukupolvenvaihdon tehneitä nuoria viljelijöitä, jotka ovat omalta puoleltaan täyttäneet kaikki sukupolvenvaihdon asettamat ehdot, mutta jotka eivät saa viranomaisilta päätöksiä ja sitä myöden niitä tukia, joita heidän on oikeus saada. Toimintamalli, jossa viikosta, kuukaudesta toiseen viranomaiset nostelevat käsiään pysyy ja voivattelevat tehtäviensä edessä eivätkä saa niitä täytäntöön pantua, on täysin siedäntönsä. Ministeri jo pari kuukautta sitten täällä vastasi kysymykseeni, että tämä on päivien kysymys, että tämä asia hoidetaan — vieläkö se ei ole kunnossa. Ruokaviraston toimintaan on saatava tolkkua ja järki. Näin ei voi jatkua.

Edustaja Mikkonen puhui hyvin luonnonlaidunten tuista, siitä kuinka uudella tulokannalla jo ennenkin voimassa olleita säädöksiä on nyt tulkittu eri lailla, mikä on johtanut aivan käsittämättömiin tuloksiin tuottajien, viljelijöiden kannalta, niin kuin edustaja Kalmari edellä myös totesi. Tämä on uhka luonnon monimuotoisuudelle, tämä on uhka sille kaikelle hyvälle työlle, mitä näillä luonnonlaitumilla on aikaansaatu, ja tämä on myös välillisesti suuri uhka suomalaiselle lammastaloudelle, suomalaiselle lampaanlihalle, villoille, niiden tulevaisuudelle.

Ikävä kyllä tähän samaan tuottajaryhmään kohdistuu myös tämä kolmas viranomaisten toimintakenttä eli petopolitiikka. On aivan päivänselvää, että viranomaisten on pystyttävä toteuttamaan niitä linjauksia, joita maa- ja metsätalousvaliokunnassa on hyvin yksissä tuumin, tai ainakin pitkälti yksissä tuumin, tehty koskien petopolitiikkaa. Ja jos nyt sitten näyttää siltä, että oikeusasteissa tulee päätöksiä, jotka estävät tämän hyvin samansuuntaisen tahtotilan toteuttamisen, niin sitten on tänne eduskuntaan tuotava pikaisesti lakimuutoksia, jotta petopolitiikkaan saadaan järki ja tolkkua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

22.20 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Hallitus on nostanut virtavesien suojelun yhdeksi tavoitteekseen. Esimerkiksi Heinäveden Palokin koskien vapauttaminen on

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

merkittävä luontoteko, joka on hallitusohjelmassa. Tulenkin auttamaan hallitusta tässä tärkeässä tavoitteessa, jota olen itsekin jo pitkään edistänyt. Kaikkiaan hallituksen tahtotila purkaa vaellusesteitä ja ennallistaa virtavesiä vaikuttaa vahvalta. Hienoa esimerkiksi on se, että hallitus jatkaa viime kaudella kesken jäänyttä vesilain uudistamista ja tuo kalatalousvelvoitteet puuttuville vesivoimalaitoksille. Hallituksen tulee varmistaa, että sen omistushajauksessa olevat yhtiöt myös huolehtivat vesitalousvelvoitteistaan. Huolestuttavaa kuitenkin on hallitusohjelman kirjaus, jossa hallitus havittelee vesivoiman lisäämistä vielä vapaana virtaaville luonnontilaisille koskiosuuksille. Se vesittäisi kaiken muun hyvän työn virtavesien eteen.

Arvoisa puhemies! Metsät ovat maamme vihreää kultaa. Puu on tärkeä uusiutuva luonnonvara. Metsät ovat tärkeitä elinympäristöjä lukuisille eliöille, ne ovat merkittävä hiilinielu ja -varasto, ja metsät ovat myös tärkeä virkistyspaikka suomalaisille. Näiden kaikkien eri tavoitteiden yhdistäminen on mahdollista, ja siihen pitää pyrkiä. Siksi meidän pitää varmistaa, ettei metsien talouskäyttö ole niin rajua, että muut tavoitteet jäävät jalkoihin. Valitettavasti näin on monin paikoin. Juuri tänään uutisoitiin, kuinka metsien hiilinielu on pienentynyt jo pidemmän aikaa. Metsäympäristömme lajisto on köyhtynyt jo pitkään, ja jopa kolme neljästä metsätyypistä on uhanalaisia.

Jotta voimme yhdistää paremmin eri tavoitteet, tarvitaan lisää suojelualueita ja erityisesti metsien hiilinieluja tulee vahvistaa. Metsien käsittelytapoja pitää muuttaa nykyistä paremmin huomioimaan ilmasto ja luonto esimerkiksi lisäämällä jatkuvaa kasvatusta, pidentämällä kiertoaikoja, keventämällä harvennushakkuita, säästämällä metsien luontokohteita. Puunkäytön suhteen meidän tulee pystyä tekemään vähemmästä enemmän, eli on nostettava jalostusastetta, jolloin saamme puusta paremman kilohinnan. Näin hakkuumääriä voidaan maltillistaa, eikä tämä vaikuta metsäteollisuudesta saataviin tuloihin.

Ajattelen, että nämä kaikki eri tavoitteet on mahdollista sovittaa yhteen, ja ennen kaikkea ne pitää sovittaa yhteen, sillä vain niin voimme taata metsien kestäväen käytön myös tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Tänään todellakin uutisoitiin siitä, että maankäyttösektorin hiilinielu on pienentynyt. On normaalia, että nielun koko vaihtelee vuodesta toiseen, mutta huolestuttavaa on, että nielu on pienentynyt nyt jo useamman vuoden ja ollaan kaukana siitä 21 megatonnin tasosta, johon Suomen vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoite pohjaa. Tarvitaan nopeasti määrätietoisia keinoja maankäyttösektorin hiilinielun vahvistamiseksi.

Mutta mitä hallitus on tehnyt? Sen sijaan se on leikannut rahat ehkä kaikkein tehokkaimmalta ja nopeavaikutteisimmalta keinolta eli kosteikkoviljelyltä. Valiokunnassa leikkausta perusteltiin sillä, että tukia ei ole haettu. No, se olisikin ollut varsin vaikeaa, sillä samassa kuulemisessa saimme tietää, ettei tuota tukea koskaan laitettu edes hakuun. Sen sijaan joutomaiden metsitystuki on ollut hyvin suosittu, mutta siitäkin hallitus leikkaa.

Muita keinoja hiilinielun kasvattamiseksi ovat esimerkiksi hakkuukierron pidentäminen, avohakkuiden rajoittaminen turvemailla, harvennushakkuiden maltillistaminen. Nämä kaikki kannattaisi hallituksen ottaa nopeasti keinovalikoimaansa, ettemme pian ole tilanteessa, jossa joudumme ostamaan nieluyksiköitä muilta EU-mailta, kun emme saavuta omia sitoumuksiamme maankäyttösektorilla. En ymmärrä, miksi ihmeessä hallitus haluaisi maksaa ilmastotyöstä toisiin EU-maihin. Eikö olisi paljon fiksumpaa maksaa suomalaisille maataloustuottajille ja metsänomistajille hiilinielun vahvistamisesta? Näin me vihreät tekisimme.

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

22.24 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Euroopan unionin suunnalta on kuulunut monia viestejä aikeista puuttua suomalaisten kansalliseen itsemääräämisoikeuteen etenkin koskien meidän metsiä ja metsätaloutta. Yksi vaateista koskee vanhojen metsien suojelua. EU:n vaateet kohdistuvat vanhojen metsien suojeluun, ja sen mukaisesti olisi tiukasti suojeltava viimeisetkin luonnonmetsät sekä vanhat metsät. Koska vanhan metsän määritelmää ei ole, ainakaan yksiselitteistä sellaista, tämä määritelmä jää poliittisen päätöksenteon varaan.

Metsänomistajia edustava etujärjestö MTK on esittänyt vaatimuksen, jossa vanhan metsän määritelmä olisi sillä tasolla, johon valtion rahat riittävät. Siksi otan tämän esille nyt näin talousarviokeskustelussa. Ellei vaatimustaso vertaudu käytettävissä olevaan rahamäärään, on uhkana suomalaisten metsänomistajien vanhojen tai vanhahkojen metsien jääminen puunkäytön ulkopuolelle ilman minkäänlaisia korvauksia. Pelkona on esitetty se, että Suomessa valtaa pitävä hallitus taipuisi liian väljään määritelmään, jolloin valtion käytettävissä olevat määrärahat eivät riittäisi suojelun toteuttamiseen. Tällöin metsänomistajat jäisivät vanhojen metsiensä kanssa tyhjän päälle. Se ei olisi minkäänlaista vapaaehtoisuuteen rinnastuvaa suojelua, koska väljä määritelmä aiheuttaisi sen, että valtion rahat eivät tulisi suojelukorvauksiin riittämään ja metsäteollisuusalan yritykset eivät kuitenkaan uskaltaisi ostaa niistä puuta peläten kovaa mainehaittaa, jota varmasti julkisuudessa tultaisiin levittämään. Päätöksen pitää olla sellainen, että arvokkaat kohteet saadaan hoidettua. Tämä on aivan selvää, mutta päätös ja määritelmä vanhoista metsistä ei voi olla niin väljä, että se oleellisesti haittaa tai vaikuttaa suomalaisen metsäteollisuuden toimintaedellytyksiin, saatikka, että se nakertaisi suomalaisten metsänomistajien omaisuudensuojaa, ammatinvapautta ja oikeutta tienata elinkeinotoiminnalla metsätaloudesta. Elikkä ei voi jäädä niin, että määritellään vanhaksi metsäksi, ei saa kuitenkaan suojelusta korvauksia, mutta metsissä olevaa puuta ei teollisuus suostuisi hankkimaan ja teollisuudessa hyödyntämään.

On täysin selvää, arvoisa puhemies, että luonnontilaisten ja vanhojen metsien suojelua on voitava edistää myös yksityisillä mailla, mutta tämä on tehtävä täysin oikeudenmukaisesti. Yksityismetsien mahdollisesta suojelusta on maksettava reilu korvaus, oikea korvaus, maanomistajalle, ja sen takia suojeluun käytettävät määrärahat on turvattava ja suojeluun käytettävien määrärahojen turvaamisessa on huomioitava tämä vanhojen metsien määrittelyn kriteeristö.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

22.29 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Kuttuperinteen aloittanut SDP:n entinen kansanedustaja Timo Roos menehtyi lokakuussa. Roos aloitti eduskunnan epävirallisen perinteen vuonna 1983 halutessaan edistää vuohitaloutta. Kuttupuheessa pirkanmaalainen kansanedustaja pitää kuttujen erinomaisuudesta puheen joulun alla maa- ja metsätalousministeriön budjettiluokan yhteydessä. Kun nyt pirkanmaalaiset eivät ole paikalla, katson velvollisuudekseni maa- ja metsätalousvaliokunnan varapuheenjohtajana pitää virallisen kuttupuheen.

Roos sanoi vuonna 2010 Ylen Aristoteleen kantapää -ohjelmassa, että puhe on välillä lyöty leikiksi. ”Saa olla hauska, mutta pitää olla asiaakin. Sitten kun siitä tulee sellainen yöllinen ilonpito, voidaan kokea, että se on vastuullisen ja kuluttavan ammatin mukavaa

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

herjaamista”, Roos sanoi. Toisaalta perinteeksi muodostuneella puheella on viime vuosina korostettu myös eduskunnan yhteistyöhenkeä, kun vaikeiden ja vakavienkin asioiden aikana on kokoonnuttu yhteen kuttujen ympärille. Vuosien saatossa sananmuunnokset ja ilmiöt ovat vaihdelleet, mutta kuttu on pysynyt. Välillä matkassa mukana on ollut toisinaan niin syntipukki kuin Teemu Pukki.

Maatalouden pääluokkaan siis, arvoisa puhemies, kuuluvat myös vissiinkin kutut. Koska kotiinkaan ei pääse julkisilla, täällä lakkokunnassa on nyt illan tunteina hyvä käydä tuotakin asiaa läpi. Keskustan mielestä viisi kuttua per kunta olisi hyvä strategia edetä.

Mielestämme tämä vahvoista välittävä hallitus ei tue riittävästi kuttuja. Jos ministerit saavat 2 000 euron verohelpotuksen, saavatko kutut mitään?

Kuttuja ei saa syrjiä. Kutuista on joskus ollut ilmassa rasistisia lausuntoja, jopa kuttuvihaa. Tällaisia vihapuheita me keskustassa emme hyväksy. Meidän mielestämme kaiken värisillä kutuilla pitää olla oikeus asua siellä, missä haluaa.

Me tiedämme, että kuttujen hyvinvointi syntyy lähellä olevista palveluista. Ne keskusta haluaa kutuillekin.

Arvoisa puhemies! Laiduntavat vuohet ovat melkoisia heinäseppiä, mutta hallitus vaikeuttaa perinnebiotooppien hyväksikäyttöä byrokratialla. Vetoamme ministeriin, että laiduntamisen esteet poistuisivat.

Suurpedot voivat olla uhka kuttujen tulevaisuudelle. Pukkiakin kututtaa, jos se huomaa, että puoliso on joutunut hukkaan tai otson suuhun. Keskusta haluaa puolustaa kuttuja ja esittää, että suurpetojen kannanhoidollinen metsästys tulee pistää toimeen. Petoaidat eivät riitä, susikuula auttaa.

Kuttufilmillä asiaa voitaisiin tehdä tutuksi ja näin edistää kuttujen oikeuksia. Kuttujen salakuvaamista emme hyväksy. Kukapa haluaisi, että joku kuvaa tallia ja elo olisi ilman lupaa kaikkien arvioitavana.

Me tuemme kaikenlaisten kuttuperheiden elämää muutoinkin. Tuomitsemme työttömiin yksinhuoltajakuttujen lapsikorotuksen poiston.

Leikkauksissa pitäisi olla tolkku mukana, ja keskusta esittää hyvinvointialueiden rahoituksen turvaamista.

Lääkekaton nosto voi vaarantaa hoidon vähävaraisilta kutuilta. Sitä emme hyväksy, ja haluamme muun muassa apuja lisääntymishoitoihin.

Arvoisa puhemies! Valtionosuusleikkaukset huolestuttavat meitä. Turvataan suomalaisille kileille mahdollisuus olla tulevaisuudessakin maailman lahjakkaimpia kuiviketurpeen paksuudesta tai kuttulan sijainnista riippumatta.

Arvoisa puhemies! Jos Turun tunnin junaa ei tehtäisi, vaan otettaisiin käyttöön keskustan kasvupaketti, rakentamisrahaa riittäisi myös mattojen kujille ja tietysti kuttujen majoille. Ehkä voimaantunut nuorisopajojen väkikin auttaisi rakentamisessa, kun turvaisimme rahoituksen.

Pukki kestää kylmää niin, että joulun alla se voidaan nähdä liikkeellä, vaikka pakkasta olisi yli 30 astetta. Kuttu viimassa sen sijaan on surkea näky. Kutun on hyvä olla kotona lämpöisessä, ja joulun jälkeen on reissusta takaisin mukava saada kaveri, vaikka se olisi minkälainen pukki.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksemme kutuille. Toivottavasti sitä tuetaan yli puoluerajojen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 73/2023 vp

22.34 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa herra puhemies! Vielä lopuksi on pakko kiittää pirkanmaalaisten kansanedustajien puolesta Anne Kalmaria perinteisestä kuttupuheesta, jonka perinteen tosiaan kansanedustaja Roos aikoinaan toi eduskuntaan.

Muutama sana Roosista: Hänhän menehtyi muutama kuukausi sitten, ja hän toimi 80—90-luvuilla kansanedustajana, oli kotoisin Vammalasta, nykyisin Sastamalasta, joka on myös oma aikaisempi kotikuntani. Nykyään vaikutan Tampereella. Mitä kuuntelin tätä puhetta, niin oli varmasti hyvin samoja sävyjä kuin olisin kuullut myös hänen suustaan sanottuna, kun puhuitte vihapuheesta ja eriarvoistumisesta, esimerkiksi 2 000 euron veronkennennyksistä ministereille, joten kiitoksia vielä meidän puolestamme tämän perinteen jatkamisesta ja hyvästä puheesta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.